

Comune di Casamassima
 proposta per il "Giardino di Melograni"
 "باغچه انار" صلح و دوستی برای شهر کازاماسیما
 Նուրի պարտեզ

Buy a fruit and contribute to the realization of the "Pomegranate Garden"!

Compra una frutta e contribuisci alla realizzazione del "Giardino di Melograni"!

Մի քիչ պտուղ գնելով՝ կարող էք մասնակցել «Նուրի պարտեզ»-ի կառուցմանն ու շինարարութեան

با خریدن هر انار حامی صلح و دوستی باشید

INIZIATIVA:

- Graziella Falconi, presidente dell'Associazione di amicizia Italo Armena- ZATIK

- Loretta Caponi, presidente dell'associazione delle comunità straniere d'Italia- FORUM

Progettisti:

Arch. Vahè Massihi Vartanian

Arch.ita : Mehrnaz Vosoughi ;

Arch. Alireza Farsayi;

Ing. Khashayar Azizi ;

Hanno contribuito :

Varand Sukias Curkcan, Poeta e giornalista armeno dell'Iran

Claudia Seelzo - Associazione Forum

Annette Melikian , U.S.A.

Enrica Baldi, di "inera mente - onlus"

Anahit Hovsepian

Anna Santoliquido, Pres. Int. "Doane e Poesia"

Comune di Casamassima proposta per il "Giardino di Melograni" "باغچه انار" صلح و دوستی برای شهر کازاماسیما Նուրի պարտեզ	
offerta dai progettisti per la Pace e Amicizia :	
1	Dr. Arch- Vahè Massihi Vartanian
2	Arch.ita Mehrnaz Vosoughi
3	Arch. Alireza Farsayi
4	Ing. Khashayar Azizi

CONTENUTO

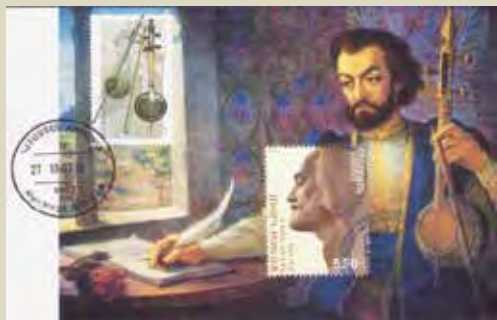

il prpogetto del “Giardino di Melograni” per la pace e amicizia è suddivsa in tre sezioni :

- **Parte 1 : descrizioni del progetto tradotta in 4 lingue; - Italiano, Inglese Armeno e Farsi - ;**
- **Parte 2 : Disegni relativi al progetto ;**
- **Parto 3 : Annullo Poste Italiane , I particolari relativi al progetto, poesie e significato della frutta nel credo dei popoli ariani , rassegna stampa armena dell'Iran e cenni storici;**

<http://www.youtube.com/watch?v=qlsytnUdt-E>

Cinema of Sergei Parajanov 2: Colour of Pomegranates

SEZIONE 1

“Giardino di melograni “
Per la pace e amicizia

**descrizioni del progetto tradotta
in 4 lingue;
-Italiano, Inglese Armeno e Farsi - ;**

Tehran 15 -08 -2013

Page | 5

Oggetto : Realizzazione del “Giardino di Melograni” al Comune di Casamassima, proposto dall'Arch. Vahed massihi Vartanian , membro dell'associazione di Amicizia Italia Armenia ZATIK :

Premessa :

25/01/2012 In concomitanza della commemorazione del cinquantesimo anniversario del Poeta Armeno Hrand Nazaryants il Sindaco di Casamassima (Bari) Dott. Domenico Binardi e l'assessore alla cultura Dott. Francesco Laricchia invitano le associazioni Armene d'Italia a partecipare alla iniziativa intrapresa dal Consiglio Comunale.

I Consiglieri Comunali- in Rappresentanza dei Partiti italiani- , i cittadini, i presidenti delle Associazioni armene in Italia, il Presidente dell'Unione degli Armeni d'Italia, Prof. Baykar Sivazliyan, il Console Onorario della Repubblica d'Armenia Dott. Pietro Kuciukian hanno partecipato all'incontro. In occasione di tale cerimonia il Console della Repubblica d'Armenia ha donato, al sindaco della città pugliese, la bandiera armena come espressione di riconoscenza per l'inaugurazione della targa commemorativa al cittadino onorario, il Poeta Hrand Nazariant's.- Armeno della Turchia -¹

Dopo la scoperta della targa, posta nella Piazza del Municipio, e l'esibizione della Banda Musicale dei Carabinieri , i delegati presenti all'evento hanno visitato il dormitorio che ospitò il Poeta, a pochi passi dalla Piazza. Il domicilio del Poeta, posto a un metro di profondità dal manto stradale, presenta ancora i quattro gradini dove Hrand Nazariant's passava i suoi giorni scrivendo le poesie e incontrando i passanti che spesso gli offrivano olio di oliva per illuminare e riscaldare la sua camera.

Durante la Cerimonia erano disponibili le Cartoline con Francobolli di Poste Italiane che commemoravano il del 50° anniversario del Poeta Hrand Nazariant's .

Nota; - Nazaryants Hrant , nel 1956, fu candidato dai poeti Italiani al premio Nobel, ma presumibilmente, la cittadinanza Turca del poeta Armeno imponeva la ricerca del consenso informale di alcuni Stati.

Il Consiglio Comunale di Casamassima nella seduta del 25 Gennaio del 2012, votò una delibera per il riconoscimento del Genocidio Armeno del 1915 in Turchia .

Arch. V.M. Vartanian , come membro dell'associazione ZATIK intervenne al Consiglio Comunale chiedendone un riconoscimento, con atti concreti e operativi, della vicinanza e della solidarietà tra la città di Casamassima e la Nazione Armena, attraverso l'istituzione di un gemellaggio o la realizzazione di qualche opera pubblica.

Infatti, la volontà di realizzare il “Giardino di melograni” presso la cittadina pugliese, di uno dei più antichi simboli del popolo armeno, sicuramente è un atto concreto, e si ricorda che le piante di fichi, viti, olivi presentano una sacralità paradisiaca indicata nei libri sacri ;

La scelta dei segni e simboli diversi dai soliti simboli tipo Khach kar e altre.... Sarebbe ripetitivo e dannoso per stessi simboli e quelli altri che rischiano di essere dimenticate nella memoria collettiva d un popolo :

Sezione tecnica:

La scultura centrale del Giardino di Melograni, è realizzata in cemento armato con sabbia di quarzo color terra, con le cime dei due monti mutilate. La scultura rappresenta i Monti di Ararat, Sis il piccolo e Massis il fratello grande della catena montuosa .

I due monti hanno delle scanalature a semicerchi che presentano copia dei pannelli perimetrali del Museo del Genocidio sito in una località conosciuta come La fortezza delle² Rondini dell'Armenia.

Le scanalature sono concentriche a forma di ombrello semi aperto con la larghezza del diametro che variano da min 4 a max 10 cm in basso.

Le scanalature delle pareti delle due monti di Ararat , sono illuminati con 12 led di colore giallo, posti in basso e orientate in alto che illuminano le scanalature come nel museo del genocidio della località "Fortezza delle Rondini" ² e il suo focolaio perennemente acceso, come nei templi dei zoroastriani nelle alture;

N.B:a- Si ricorda che ci sarà un dischetto che ricorderà il genocidio del 24 aprile del 1915 la tragedia da non ripetere:
b- sui dischetti di melograno di diverse misure e forme , sparse sul pavimento del giardino, possono essere incisi i nomi degli sponsors che hanno finanziato la realizzazione del monumento

Lo spessore del Pavimento del Giardino realizzato in cemento armato di 12 cm di spessore dello stesso colore della scultura con la copertura di ciottoli bianchi di fiume o mare di diametri 6 a 12 cm.

Il colore Bianco delle pietre del pavimento richiamano la neve secolare delle montagne. Sul pavimento del giardino sono messi in opera dei dischetti di ceramica o di pietra di varie dimensioni, da 15 fino a 25 cm , con incisioni delle diverse forme di melograno incorniciati da mosaici colorati . - possono essere comperatii per il finanziamento della realizzazione dell'opera- .

il Perimetro del giardino e altri rifiniture perimetrali sono realizzati con i sampietrini neri da 12X12 cm .

La prima targa posta in basso al monumento presenta incisioni sul bronzo o gress porcellanato sul corpo dello stesso monumento che ha più superfici per le diverse incisioni ;

1. Il Prof. Khachaturian , presenta Hrand Nazariants proviene da una famiglia di armeni dotti d' origine Iraniana , sono stati orientalisti e insegnanti nel Collegio di Lazarian di Mosca. Padre Di Hrand , Diran fu deputato del parlamento Turco e di nonni paterni scrittori e musicisti; Toros, Stephanos e Isaya nazarian sono noti nella storia armena:
2. La fortezza delle rondini è la localita in armenia che si chiama " Zizernakabert"

N.B : Al centenario del genocidio , si può installare una targa identica a quella inserita nel pavcimento del giardino con la data del 24 Aprile

2015

Tehran – Iran il 15_ Ag. 2013 .:

Dott. Arch. Vahe M. vartanian

vartanian2009@gmail.com / zatic@zatic.com

+393477539508 +989378890967

Partecipano alla promozione della proposta :

- **Graziella Falconi, presidente**
dell'Associazione di amicizia Italo Armena- **ZATIK**
www.zatik.com / zatic@zatic.com
- **Loretta Caponi, presidente**
dell'associazione delle comunità straniere d'Italia- **FORUM**
<http://www.forumcomunitastraniere.it> / forumcom@hotmail.com

- **Progettisti:**
Arch. Vahè Massihi Vartanian
Arch.tta : Mehrnaz Vusughi ;
Arch. Alireza Farsayi;
Arch. . Khashayar Azizi ;

- **Hanno contribuito per le ricerche :**
Varand Sukias Curkcian. Poeta e giornalista armano dell'Iran
<http://varand.blogspot.com/>
Claudia Scelzo – Associazione Forum
Annette Melikian; Pubblicista . armena dell'Iran
Enrica Baldi, responsabile artistica e scientifica di "tenera mente - onlus"
Anahid Hovsepian
Anna Santoliquido , Pres. Mov. Int. "Donne e poesia "

Comprando una frutta di Melograna diventate il promotore della realozzazione del Giardino di Melograni per la pace e anicizia

Subject:

Implementation of the “Garden of Pomegranates” in the City of Casamassima (*Province of Bari, in the Puglia Region in the Southern Zone of Italy*) proposed by Arch. Vahed Massihi Vartanian, member of ZATIK - *Association of Italian-Armenian Friendship*

Premise:

In 25 January, 2012 The Mayor of Casamassima (Bari) Dr. Domenico Binardi and the Cultural Councilor Dr. Francesco Laricchia invited Armenian associations in Italy to participate in the City Council's initiative to commemorate the 50th anniversary of the death of Armenian Poet Hrand Nazariantz ⁽¹⁾. In the ceremony were present the local councilors-representing Italian Parties, the citizens of Casamassima, the presidents of Armenian Associations in Italy, the President of the Union of Armenians in Italy, Prof. Baykar Sivazliyan and the Honorary Consul of the Republic of Armenia Dr. Peter Kuciukian .

At that ceremony, the Consul of the Republic of Armenia presented the Armenian flag to the mayor of City as an expression of gratitude to the City of Casamassima for celebrating its honorary citizen, the Poet's Hrand Nazariantz.

After the unveiling of the commemorative plaque placed in the Town Hall Square and performance of the Carabinieri band (Italian police force), the guests and dignitaries present at the event visited the Poet's house , just few steps from City Square; a meter below street level followed by four steps down... where Hrand Nazariantz spent his days writing poetry under olive oil lamp!

For this occasion the Italian Post office released a commemorative post card & stamp, as well as a special cancel made available for the day.

On the same day , City Council of Casamassima during its official meeting passed a resolution for the recognition of the Armenian Genocide of 1915 in Ottoman Empire (present day Turkey). And, Arch V.M. Vartanian, as a member of Zatik Association, presented to the City Council a proposal to establish in City of Cassamassima a monument called “Garden of Pomegranates” representing the friendship between the city of Casamassima and the Armenian nation.

The monument will be referencing to Pomegranates, as one of the oldest symbols of the Armenia and will incorporate other motives such as fig trees, vines, olive trees which are heavenly symbols represented in all sacred books. The alternative to use these symbols rather than Khatchkar (*the Armenian carved Cross stone*) was a deliberate choice to avoid using the standard and repetitive motive used for such monuments .

Technical section:

The central sculpture of the “Garden of Pomegranates” is made of reinforced concrete of earth tones quartz sand with multilateral shapes representing two summits of mount Ararat, Sis and its big brother Massis The two mountains have semicircles grooves on the side , concentric semi open umbrella-shaped with the width ranging from 4 to 10 cm in diameter illuminated at the bottom with 12 yellow led lights facing up representing the panels in the Fortress of Swallows in Armenia (2) and its central eternal fire similar to Zoroastrian temples.

The thickness of the floor of the “ Garden” is made of 12 cm thick reinforced concrete ,same color of sculpture surface , and covered with white river or sea pebbles of 6 to 12 cm. diameters.

The white stones covering the floor evoke the age-old snow of the mountains and The garden perimeter

and other finishes are made with 12X12 cm black cobblestones

Note :

- a) There will be a remembrance plaque to the genocide of 24 April 1915 , A tragedy not to repeat again
- b) A Pomegranates form framed by colorful mosaics 15 to 25 cm
- c) Multiple plates with pomegranate motives in different sizes and shapes are scattered on the floor of the garden that could be used to engrave the name of sponsors who have contributed to the development of the monument
- d) The main plate at the bottom of the monument will features engraving on bronze or porcelain stoneware with additional spaces for recordings.

(1) Per Prof. Khachaturian, Nazariantz family origin is from Armenians of Iran who were scholars and Orientalist, some of whom went to teach in Lazarian College in Moscow. His father, Diran became a member of the Turkish parliament and his paternal grandparents Toros, Stephanos and Isaya Nazarian were also known Armenian writers and musicians.

In 1953 a large number of Italian and foreign intellectuals proposed Hrand Nazariantaz's candidacy to the Committee for the award of the Nobel Prize for Literature.

(2) Swallow's fortress (Tsitsernakaberd) located on a hill overlooking Yerevan, Armenia is a memorial dedicated to the victims of the 1915 Armenian Genocide by Ottoman Empire.

rch. Vahe M. vartanian

August 16_ 2013 :Tehran – Iran

vartanian2009@gmail.com / zatik@zatik.com

+393477539508 +989378890967(ITALY)

Participating in the promotion of the proposal:

Graziella Falconi, president of Association of Italian - Armenian friendship - ZATIK

www.zatik.com / zatik@zatik.com

Loretta Caponi, president of association of foreign communities in Italy - FORUM

<http://www.forumcomunita straniere.it> /

forumcom@hotmail.com

Designers:

Arch. Vahed Massihi Vartanian

Arch. Mehrnaz Vusughi

Arch. Alireza Farsayi

Arch. Khashayar Azizi

Research contributors :

Varand Sukias Curkcian. Armenian Poet and Journalist from Iran

<http://varand.blogspot.com/>

Claudia Scelzo – Forum Association

Enrica Baldi, responsabile artistica e scientifica di "tenera mente - onlus"

Anahit Hovsepijan

Anna Santoliquido , Pres. Mov. Int. "Donne e Poesia "

Buy a fruit and contribut to the realization to the “ Pomegranate Garden

“

ته‌راتاری: 15- ..- 2013

موضوع:

تلمری سپا . . هل ار درش هر کازاملی یمما (Casamassima)
 پروژمیشن هادی ل . من دویتی ارمن هیلالی ی زئی کتوس .
 واح هسیحی وار ل یان

پی شگفتار:

بیس‌ت وین . م ثلای ه دوه‌زار و دوازده مریلم‌یب ه من لیب‌تین . اهی نساگ‌ردی ابود هیل دن ازایلت س اشاع ارمنی
 ترکتبار درش هرک ازاملیری ما در نوب‌یلالی توس . ل . من های دویتی و فریگی ارمن هیلالی ا و باهم کاری ل . من
 زئی ک، با حی و رش ه‌دارش هر (Domenico Binardi) و ل زنف‌رفگی شه‌ر (Francesco Laricchia)
 بگ‌زارش د . هل دن ازایلت س درس ال 1956 از . رف . ل مع مشع‌رای لالی گیل فی د دیقت ل زین وبل ابی ش تک‌مین‌لر
 ن . ریبه‌لقت ص‌هری ات ارمنی و ترکیب‌ودن لکان دیقت ل زه‌ح . نش‌د .

در ل ن لسه‌ع‌لاومبرش هر و دان، ن‌مطن‌گان اح‌زاب‌ش هر، ن‌مطن‌ده‌کنس‌ول‌سفرات . م‌ه‌وری ارمن‌سپتان بیعت‌رو
 ک و . کی ان) ن‌مطن‌ده‌م‌ح‌ای ه ارمن ه دریلالی اپ‌درفس‌ویچک‌ارسی‌ل‌سی ان) ن‌مطن‌ده‌ل . من زئی ک (واح‌ه‌وار‌ل‌ه‌ان)
 حی‌ور‌دلتن‌دبا‌ه‌دای‌پر . م‌ارمن‌سپتان‌م‌ریلم‌م‌پ‌ردب‌رداری ازی ابود هیل دن ازایلت س دن‌زفکی‌هی‌دان‌ش‌میولی
 آ . ازگ‌ری‌دش‌هر و دان و ه‌سپ‌گان‌ل‌ن‌ش‌اع‌ر از ع‌ادت‌ه‌ا و فیت‌ار او درش‌ه‌رس . ن‌گفتن‌دین‌ل‌ر . ه‌ارم‌ردم‌ل‌ن‌ش‌اع‌ر
 از رو . ن‌خت‌ون‌بر‌رای‌روشن‌لی‌ل‌نیف‌اده‌می‌کرده . ادارم‌س‌ت‌یلالی‌ری‌ز دو ع‌د‌ت‌م‌ری‌اب‌وب‌رای‌ل‌ن‌ش‌اع‌ر‌به . اپ
 بران‌دب‌ود .

م‌بره‌ل‌ن‌ش‌اع‌ر‌بل‌ع‌اد 3/5 م‌تر . ول و 2 م‌تر عرض‌درع‌م‌ی‌ک‌م‌تری‌ازک‌ف‌یل‌ار‌با . ه‌اپیل‌ه . ابل‌ه‌یت‌سی‌ل‌ت .

ش‌ه‌رداری‌ش‌هرک‌ازاملیری‌ما در لسه‌ه‌س‌م‌ین‌ش‌س‌تن‌مطن‌گان اح‌زاب‌ول . من های ارمن ه دریلالی ان‌ژاکشی‌ارمن‌ه
 را درس‌ال 1915 ت‌وس‌ت‌کی‌به‌س‌هی‌ت‌ش‌ن‌ا . تب‌ا در . ول‌ت‌واح‌ه‌وار‌ل‌ه‌ان، ح‌ض‌و . ل مع‌فریگی‌ارمن‌ه‌و‌یلالی‌ا
 – ن‌یک‌ع‌لاوم‌ر‌به‌س‌هی‌ت‌ش‌ن‌ات‌ن‌ژاکشی‌ارمن‌ه، م‌ر‌رش‌ت‌که‌ه‌ک‌اری‌به‌من . ور‌ش‌فریگی‌ارمن‌ه‌درش‌هر
 ک‌ازاملیری‌م‌ل‌ه‌ش‌کل‌ع‌ط‌ی‌و‌م‌ب‌ت‌م‌رب‌ا‌روک‌ردش‌ن‌ا . ت‌و‌ن‌ده‌نگ‌ه‌دلتن‌ا . ا . ر‌م‌ت‌ای . ی‌ارمن‌ه‌ش‌کل‌ب‌گی‌رد . در

¹ - ن‌ا . ت‌ت‌قی‌ات‌ل . ام . د‌م‌ت‌وس . د‌ت‌ر . ا . ا . وی‌ان، هل‌دن‌ازایلت‌س‌دارای‌ا . دادلی‌ل‌ی . وده . وی . رون‌د‌ی‌ران‌ن‌ازایلت‌س . وده . ه‌در‌ل . ا . اه‌لازی‌ان‌در
 ه‌ی . و . م‌ت‌دی‌س‌ز‌ان . ل‌سی‌و . ر‌ق‌ن‌ل‌ری‌م . ول . وده‌مل‌ت‌و . وده . ا . ه . بی‌ت . ال‌م‌ان‌تری‌ه‌در‌آم‌ده‌مل‌ت . م‌ری‌ن . د‌ل‌ن . ا . ر . وروس . رون‌د
 بل‌یتان‌وس‌ن . بریان . وده‌مل‌ت .

رطبت ایستخفاف به عمل آمدهش در دارش و پوی فیتک ب رای ایب و دصلح و دورتی بنم ادیب من امپا . . . ه لار را درش هر
ا . رگن کک . رح آنتوس . واحه وار لیلی ان اراه . واه دش د.
لی ده والی پ روژه:

در لی روان موزه ایب من ام دژ پست و پام حوی تن سل کشی ار اهن مسات مش ده لستک هتو . ه یژه ایب کوه های آرات
وشی اره ای لیلی لی نکوه دارد فرم لی موزب ه شکلی کت ریمی م بازل لستک ه در دل آن نیشی هیش مف روزان
لست . روش ننگه دشتن هیش ه لی نیش می ه ل دنگ اه ایب ه لستک ده های . می م زیتشتی ریمی زبش د . در . راحی لی ن
ب . . . می زفرمی پ ه شکل کوه های آرات در مرکب . . . ه . راحی و ا . را . واه دش د . دپا . . . ه لارن ماد های م تلفی
. راحی و ا . را . واه دش ک مگی ای شن . تیش ه های فریگی و تایی . یی ک لست . واه ه بود . در . تل ایب ه عن وان
نمادی . می یک ه مورد اجرام هم ه ای ایب و ده لستب ه عن وانن ماد لیلی لست . ابش ده لست . لار ، لیلی و لگور در
کنتب هینیب ه عن وان هی وه ه ایب مشتی محسوب می شق د . . . هم رین . عاتسنگی بی اس راهکی ه لیره ای ش کل سیه
ن گک بر روی آن ه لار ن گ . رم زشکل لار ح ککی ش ده لستب ه صورت پ رگن ده درس . ح سفی دلی نپا . . . ه . رار
. واه دگ فیتک ه دت . فتن . شن م این در . تل ارا کم می کنن د . 12 ان وظکن زرهه . . . ر 8 س نتهت ر دپ ه
ح . م مرکب لی رپا . . . م یب . واه دش کت کی بین ور زردی که از دا . ل شریار های مو . ود دن ماه ای لیلی می رون
می تبداد و ک سفی دن گب لیک یگی ری اد آورک وه آرات و برف روی آن و نیش هیش ه روشن دژ پست و ب رای ار اهن ه
واه د بود .

علت لکنه در . راحی لی ننماد از ع لام و نشیاه های تک راری مین دصلی بسنگی و ... لیلی فاده نش ده لی ن لستک ه
للی فاده فی اد از عن لسطرم . بی دینا های ایب و ه باع . ازین فتن ارزش ها در هی ان مردم هیش ود و ف هوم های
. می فی رلی ننماد ه لپوشی ده هیش و د فراموش . واه دش د .
به من . ور . در خلی از ح لیلی ان لیلی لی نپ روژه ، لیلی لیلی آن
وی . عاتم نل فسنگی لار ح ککی . واه دش د .

ب . شفن ی:

م سمه مرکب زبیا . . . ه لار ازینت رپه ن گ . هوه ای . اکی سا . تمش ده که نمایا رک وهه ای آرات (سی س کوه کو . ولو و
ملری سپ رادپ زرگ آن) می بش د .
بت نی زبیا م لیلی سوللی س و آرک ورت فی مش ده وشی اره ای م مرکب لالیع اع تری می م بازک ه دپ ایب ای ک و در سمت
زهنی پ ه پ ه . . . رح نک . ر 12 س لیلی م یب . وری م لیره و ش روع آن ح دا ل 4 س نتهت ر . . . رپی ش بینیش ده لست .
مح و . ه ا . . . ه هض . لمت 12 س لیلی م یب ه ه مان ن گ م سم هبت نی زی . واه ش د و با . دول سینگ یب ه ن گ سیه
ار لیکب ی شکل (12X12) لیلی رام ون می . د رت ان و . ود مح و . ه ا . . . ه دپ شت ش ده لست ف ر ش بین دی روی س . ح
بتوی تو . . لومسن گ های رود ل ه ایب ه . . . ره ای 6 لای 11 س لیلی م یب زرگ و ه ن گ سفی کک ار
گ نلته . واهد شد .

کتر ابرشیتکت واحه مبری حی وار دلهان

تهران ای ران 15_ .. 2013

www.zatik.com Email: vartanian2009@gmail.com

ش . اص ول . م ن ط ی ک ه در . ر ا ح ی و ا . ر ا ی ک ی ر پ ر و ژ ه ه ک ا ر ی و پ ش ت ع ی ل ی ک ر د ه ل د ع ا ت ن د ا ز :

1 - ی . م ن ه ا

ن م ا ن د م ل . م ن د و ب ت ی ا ر ا م ن ه د ر ی ک ت ل ی ا - ز ن ی ک
Graziella Falconi
Loretta Caponi
ن م ا ن د ه ل . م ن

2 - ر ا ح ا ن پ ر و ز م ی ش ن ه ا د ی

وا ح ه م ب ر ی ح ی و ا ر د ل ه ا ن

م ه ن ا ز و و ی

ع ی ر . ف ر س ا ی

. ش ا ی ا ر ع ف ی ز ی

3 - ه ک ا ر ی د ر ت ه . ه ب ر ا ل ه

و ا ر ل د س ک ی ا س ک و ک ی ا ن

Claudia Scelzo

ک ل ا و ی ا ش ر ل ی س و - ف و ر و م

ب آ ت ط ی ک ی ا ن

Enrica Baldi,

ا ز ه ی ک ب ل ا د ی - م س . و ل ف ن ی ا ن . م ن ت ر م ن ت ه

ب آ ه ی د ه ی پ ی ا ن

ب آ ا س ا ن ت و ل ی ک ی د و / م ف ی ز ی ن و ا م ل ی " ن ا ن و ش ع ا ر " . Anna santioliquido

ا ر د ن ر ا ن ا ر ا و د و ا د

Comune di Casamassima proposta per il "Giardino di Melograni" ش ا ب ه ا ر ا م ا ج و ب و س ی و ا ر ا و ش ه ر ا م ا س س ا Comune di Casamassima - Comune sede: viale del 29/04	
offerta dai progettisti per la Pace e Amicizia:	
1	Dr. Arch. Nahé Maschi Vartanian
2	Arch.ita Mehraz Vosoughi
3	Arch. Niloufar Farayji
4	Ing. Khoshayeh Azzi

Թեհրան, Իրան. 10 Մևայա. 2013

ՆՈՒՆ ՊԱՐՏԵՉ ԶԱՍՎԱՍԻՄԱ ԶԱՂԱՔՈՄ

*ՉԱՏԻԿ Իտալիայի Բարեկամության Միության առաջարկած Նախագիծը
Վահե Մասիհի Վարդանեանի
կողմից*

Նախաբան

2012 թականի յունևարի 25ին Իտալիայի հարաւային Զասամասիմա քաղաքի քաղաքապետարանում, տեղի ունեցաւ յիշատակի արարողութիւն նւիրած թրքահայ բանաստեղծ՝ Զրանդ Նազարեանցի մահւան 50-ամեակին, Նախածեռնութեամբ Իտալիայի բարեկամական եւ մշակութային միութիւնների եւ համագործակցութեամբ Չատիկ միութեան, որտեղ ներկայ էին քաղաքապետ Դոմենիկո Բինարդին եւ քաղաքի մշակութային կցորդ Ֆրանչեսկո Լարիքիան: Բանաստեղծ Զրանդ Նազարեանը առաջադրուել էր 1956 թականին Իտալիայի բանաստեղծների համայնքի կողմից Նոբելեան գրական մրցանակի համար, որ սակայն մեզ անծանօթ պատճառներով, գրական այս մրցանակի ստացման իրականացումը խափանւել է:

Այս հանդիպմանը, քաղաքացիներից բացի, ներկայ էին նաեւ քաղաքի կուսակցութիւնների ներկայացուցիչները, ԶԶ հիւպատոսական ներկայացուցիչը (Պիեթրո Զիւլուկեան), Իտալիայի հայկական հաստատութեան ներկայացուցիչը (պրոֆ Պայքար Սվասւեան) եւ Չատիկ կենտրոնի ներկայացուցիչը (Վահե Վարդանեան): Զայաստանի եռագոյնի յանձնումով, սկիզբ առաւ քաղաքապետարանի հրապարակին կից ամրացած Զրանդ Նազարեանցի յուշաքարի բացման արարողութիւնը: Բանաստեղծի համաքաղաքացիները եւ հարեանները պատմեցին նրա ունեցած սովորոյթների եւ բնաւորութեան գծերի մասին. նրանք յիշեցին որ բանաստեղծը նստում էր իր կացարանի աստիճաններին եւ օգտուելով ձիթախլի պարգեւած լոյսից՝ ստեղծագործում իր բանաստեղծութիւնները: Նրա յիշատակին նւիրած երկու նամականիշ է թողարկել նաեւ Իտալիայի փոստի հիմնարկը:

Բանաստեղծը ապրել է 3.5 մետր երկարութիւն եւ 2 մետր լայնքով մի կացարանում, որ գտնւում էր պողոտայի մակերեսից մէկ մետր ցածր, եւ որտեղ կարելի էր իջնել չորս աստիճաններով:

Զազամասիմայի քաղաքապետը կուսակցութիւնների եւ Իտալիայում հայկական միութիւնների ներկայացուցիչների հետ գումարած հանդիպման ժամանակ պաշտօնապէս ճանաչեց 1915 թականին Թուրքիայի կողմից հայերի նկատմամբ գործադրած ցեղասպանութիւնը: Իտալիայի մշակութային Չատիկ միութեան անդամ Վահե Վարդանեանի առաջարկով, ցեղասպանութեան պաշտօնական ճանաչումից բացի որոշում կայացւեց որ համագործակցութիւն ձեւաւորի Զազամասիմա քաղաքում հայերի

մշակութային զարգացումը ապահովելու, գործնական եւ շարունակական կերպով, որպէս նպատակ ունենալով հայերի պատմական յիշողութեան ճանաչումը եւ պահպանումը: Գոյացած համաձայնութեան արդիւնքում քաղաքապետն ընդունեց որ խաղաղութեան եւ բարեկամութեան յիշատակի համար քաղաքում հիմնադրուի *Նռան պարտեզ* անունով մի յուշակոթող, որի համար Վահե Վարդանեանը կը ներկայացնի իր նախագիծը:

Ծրագրի սկզբնական գաղափարը

Երեւանում կառուցած է Ծիծեռնակաբերդ անունով մի յուշարձան որի առանցքային թեման է հայոց ցեղասպանութիւնը, եւ որտեղ յատուկ ուշադրութիւն է դարձած Արարատներին եւ դրա լանջերին բացւած ճեղքերին: Յուշարձանը նմանում է կիսաբաց մի անձրեւանոցի որի ներսում կայ մշտավառ մի կրակ: Կրակը մշտապէս վառ պահելու գաղափարը կարող է յիշեցնել նաեւ զրադաշտական հին կրակարաններին: Այս պարտեզի ձեւաւորման գործում եւս կենտրոնում վեր կը բարձրանան Արարատի գագաթների ձեւով մի Ֆորմ: Նռան պարտեզում կը ձեւաւորւեն եւ կիրագործւեն սիմվոլային զանազան ձեւեր որոնք կը ներկայացնեն մի ազգի մշակութային եւ պատմական արմատների ճանաչումը: Նուրը ընտրւած է որպէս կենտրոնական սիմվոլ նկատի ունենալով նրա վաղեմութիւնը՝ յարգւած մի խորհրդանիշ բոլոր կրօնների կողմից: (Նուրը, թուզը եւ խաղողը կրօնական գրքերում ներկայացւած են որպէս դրախտային մրգեր): Բացի այդ, քարերի կամ սերամիկաների կլորածեւ կտորներ որոնց վրայ դաջւած կը լինի կարմիր նռներ, ցուած կը լինեն այգու սպիտակ մակերեսին, որոնք կօզնեն ամրապնդել նռան սիմվոլիկ դերը: 12 դեղին լուսարձակներ իւրաքանչիւրը 8 սմ տրամագծով կը տեղադրւեն պարտեզի կենտրոնական ծաւալի վրայ որով կողմնակի սիմվոլների ճեղքերից դուրս թափանցող դեղին լոյսը եւ յատակի ձիւնասպիտակ գոյնը միասնաբար՝ հայ մարդուն կը յուշեն Արարատ լեռան, նրա գագաթի ձիւնի, եւ Ծիծեռնակաբերդի մշտավառ բոցի մասին:

Թէ ինչու այս կառոյցի համար չեն օգտագործուել սիմվոլների կրկնւած նշաններ ինչպէս խաչքար եւ այլն, ասել է որ կրօնական սիմվոլների չափազանցւած օգտագործումը յուշարձանների մէջ նսեմացնում է նրանց արժեքը մարդկանց մօտ եւ հին իմաստները թագնելով այս սիմվոլների տակ՝ մոռացութեան են մատնւում:

Առ ի երախտագիտութիւն այս ծրագրին իրենց նիւթական հովանաւորութիւնը բերած անձանց, նրանց բոլորի անունները կը քանդակւեն քարերի վրայ դաջւած նռների վրայ:

Տեխնիկական բաժին

Նռան Պարտեզի կենտրոնական արձանը կը կառուցուի հողագոյն սրճագոյն բետոնից որ կը ներկայացնի Արարատ լեռները (Սիս՝ փոքր սարը եւ Մասիս նրա մեծ եղբայրը):

Բետոնաթափումը պատրաստւած է սիլիսային աւազից եւ արմատորից, եւ նոյնակենտրոն կիսաբաց հովանոցային ճեղքերը որոնք վերելում են եւ գետնին հասնելուց լայնանում են նախատեսւած են լինել առաւելագոյնը 12 սմ տրամագծով՝ կիսաբոլորակ եւ սկզբնապէս նւազագոյնը 4 սմ տրամագծով:

Պարտեզի տարածքի մակերեսը 12 սմ հաստութեամբ կը բետոնաթափուի նոյն արձանի գոյնով. քարի խորանարդներ, 12x12, կը շրջափակեն ծառերը եւ ամբողջ պարտեզի

տարածքը, պարտեզի բետոնային մակերեսի ծածկոյթը կը կատարի ճից 11 սմ տրամագծով, սպիտակ գետաքարերի օգտագործմամբ:

Դոկտ ճրտպ Վահէ Մասիհի Վարդանեան
Թեհրան, Իրան. 15 օգոստոս 2013
www.zatik.com Email: vartanian2009@gmail.com

Անհատներ եւ միութիւններ որոնք համագործակցել են այս ծրագրի ձեւաւորման եւ իրականացման գործին.

1. **Միութիւններ.**
 - Գրացիելլա Ֆալքոնի / Իտալաիտալիական բարեկամութեան միութեան / Չատիկ ներկայացուցիչ
 - Լորենտա Բափոնի / Իտալիայի օտարազգիների միութեան /Ֆորում/ ներկայացուցիչ
2. **Առաջադրած ծրագրի ձեւաւորողներ.**
 - Վահէ Մասիհի Վարդանեան
 - Մեհրնազ Վոսուդի
 - Ալիոնգա Ֆարասանի
 - Խաչատար Ազիզի
3. **Նիւթը պատրաստել են**
 - Վարանդ Սուքիաս Զիւրքէեան
 - Բլաուդիա Շելզօ / Ֆորում միութիւն
 - Անթ Մելիքեան
 - Էնրիքա Բալոյի, Թեներա-Մենթե միութեան տեխնիկական պատասխանատու
 - Անահիտ Յովսէփեան
 - Աննա Մանտօյիբուիտօ. Համաշխ. "կանացի բանաստղծների" ներկայացուցիչ

**Գնելով Նոան Պարտեզից մէկ կուռ
օգնէք
խաղաղութեան եւ բարեկամութեան կայունացմանը**

թրգմ. Անահիտ Յովսէփեան

SEZIONE 2 :

Disegni relativi al progetto ;

Leggenda delle targhe e i loro contenuti

superficie inclinato 1

Targa N° 1 : Iniziativa: Nomi delle associazioni e progettisti

Targa N° 2: Data e il nome del Comune di Casamassima e del giardino

Superficie orizzontale 1

Targa N° 3 : Contribuenti all'Opera

Superficie Inclinato 2

Targa N° 4: Quadro immaginario dell'albero di melograno in paradiso

Superficie orizzontale 2 in alto

Targa N° 5 : Sup Orizzontale superiore, La mappa geografica del caucaso

Superficie inclinato 2 , grande

Targa N° 6 : Poesia in due lingue con le foto dei 2 poeti e altri informazioni e anotazioni ; o nominativ dei contribuenti per la realizzazione dell'opera

فهرست و محتوای لوح‌ها در روی سطوح پیش بینی شده

سطح اول لوح ۱: -اسم انجمن‌ها و طراحان

سطح اول لوح ۲: -تاریخ و اسم شهرداری و اسم مجسمه (به سلیقه شهرداری)

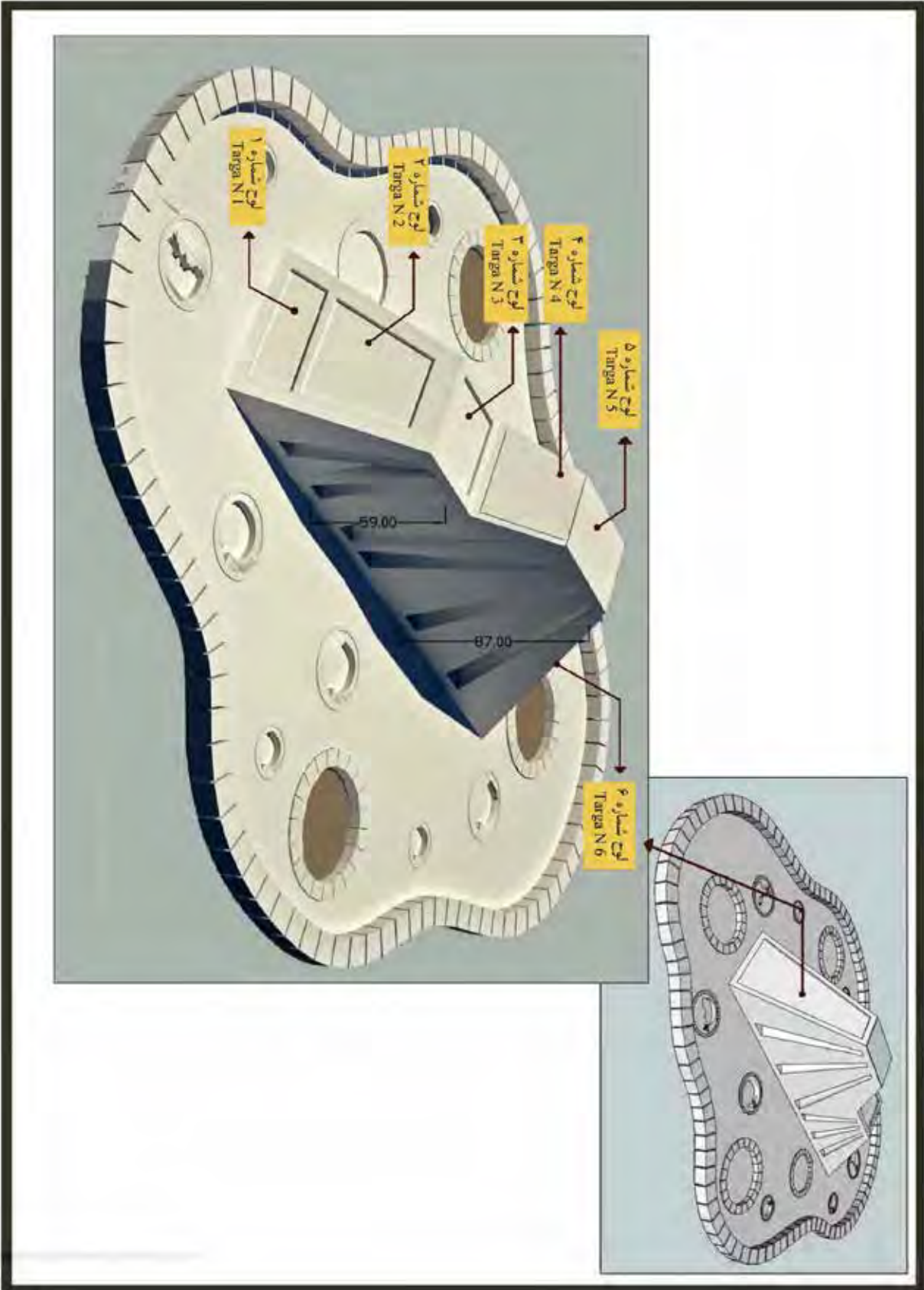
سطح شماره دو : اسامی حمایت کنندگان جهت اجراء باغ

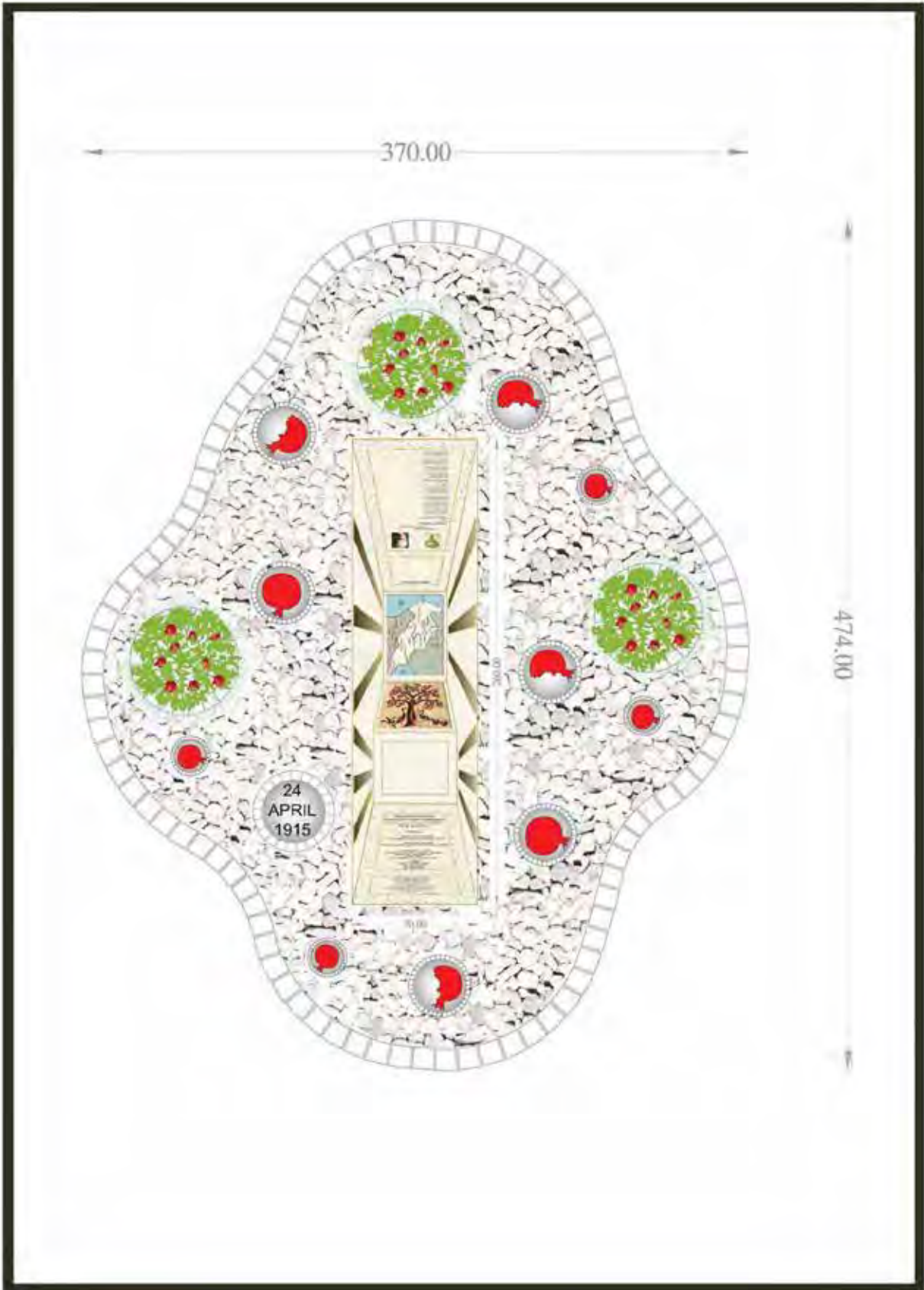
سطح شماره سوم: تابلو نقاشی نمایان درخت بهشتی انار

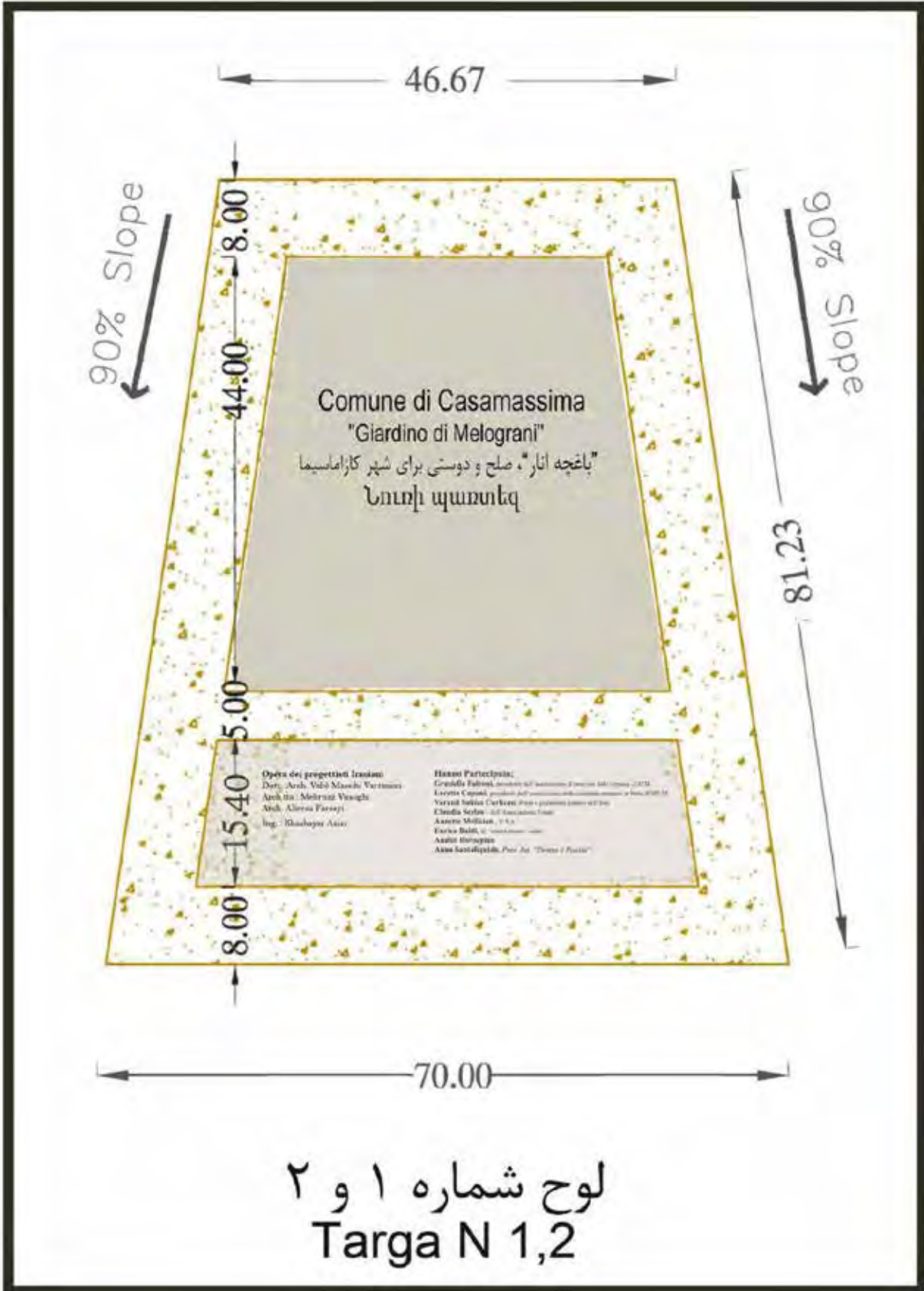
سطح شماره چهارم: نقشه جغرافیایی با اطلاعات دلخواه مقامات

سطح شماره پنج /یشتی مجسمه: شعر از واراند به هراند به دو زبان اومنی و ایتالیایی و اطلاعات لازم

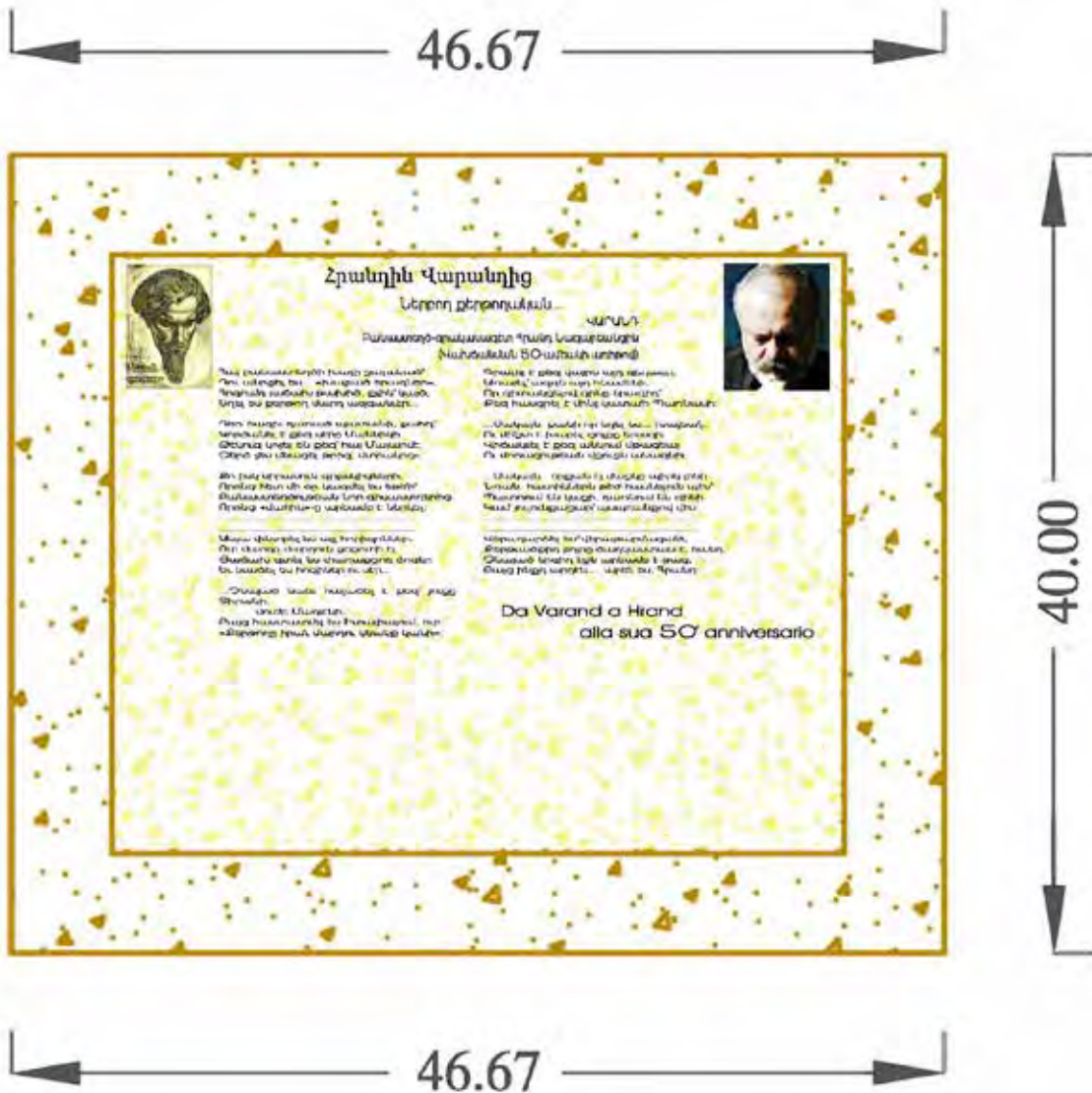

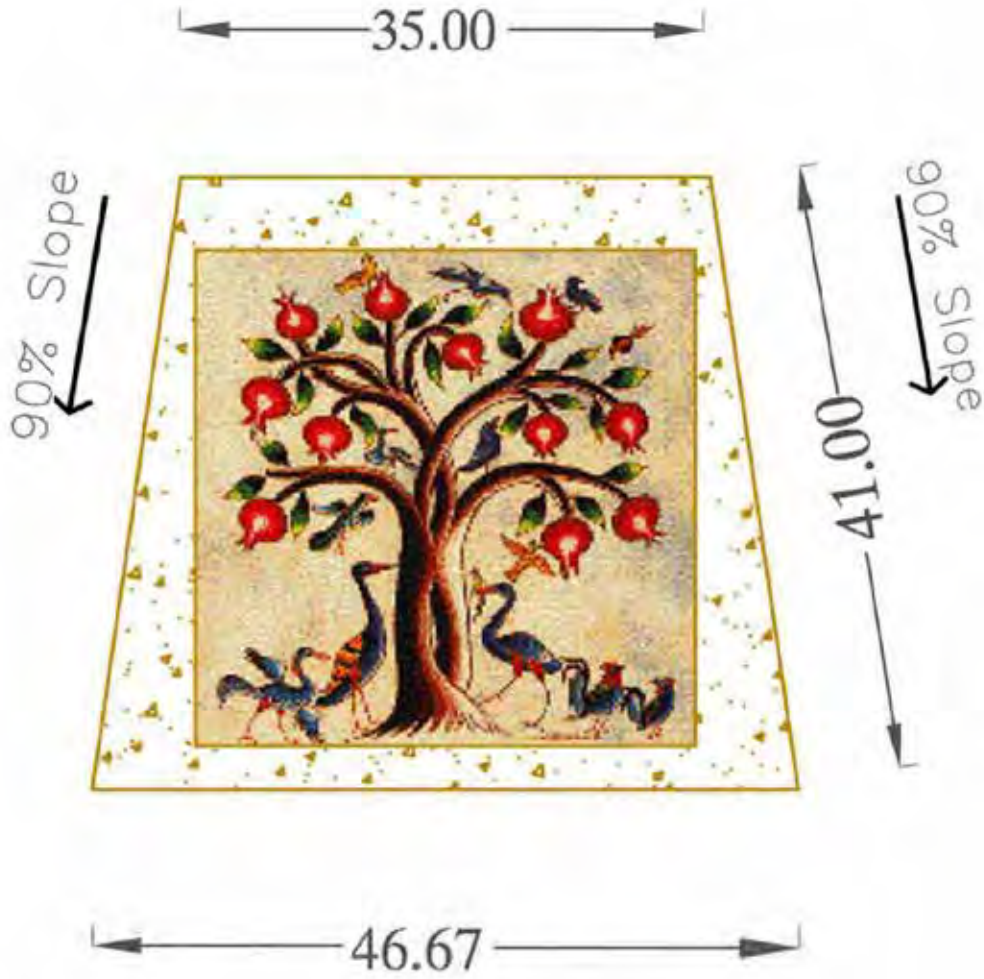
لوح شماره ۱ و ۲
Targa N 1,2

Raccomandazione :

La Targa sul sup. del Piano potrebbe essere adoperata per la poesia in lingua armena e quella della ultima superficie indicata con il N° 6 potrebbe essere adottata per la poesia tradotta in Italiano altrimenti si possono mettere i nomi di coloro che hanno comperato la frutta per contribuire alla realizzazione della opera;

لوحة شماره ۳
Targa N 3

لوحة شماره ۴
Targa N 4

35.00

35.00

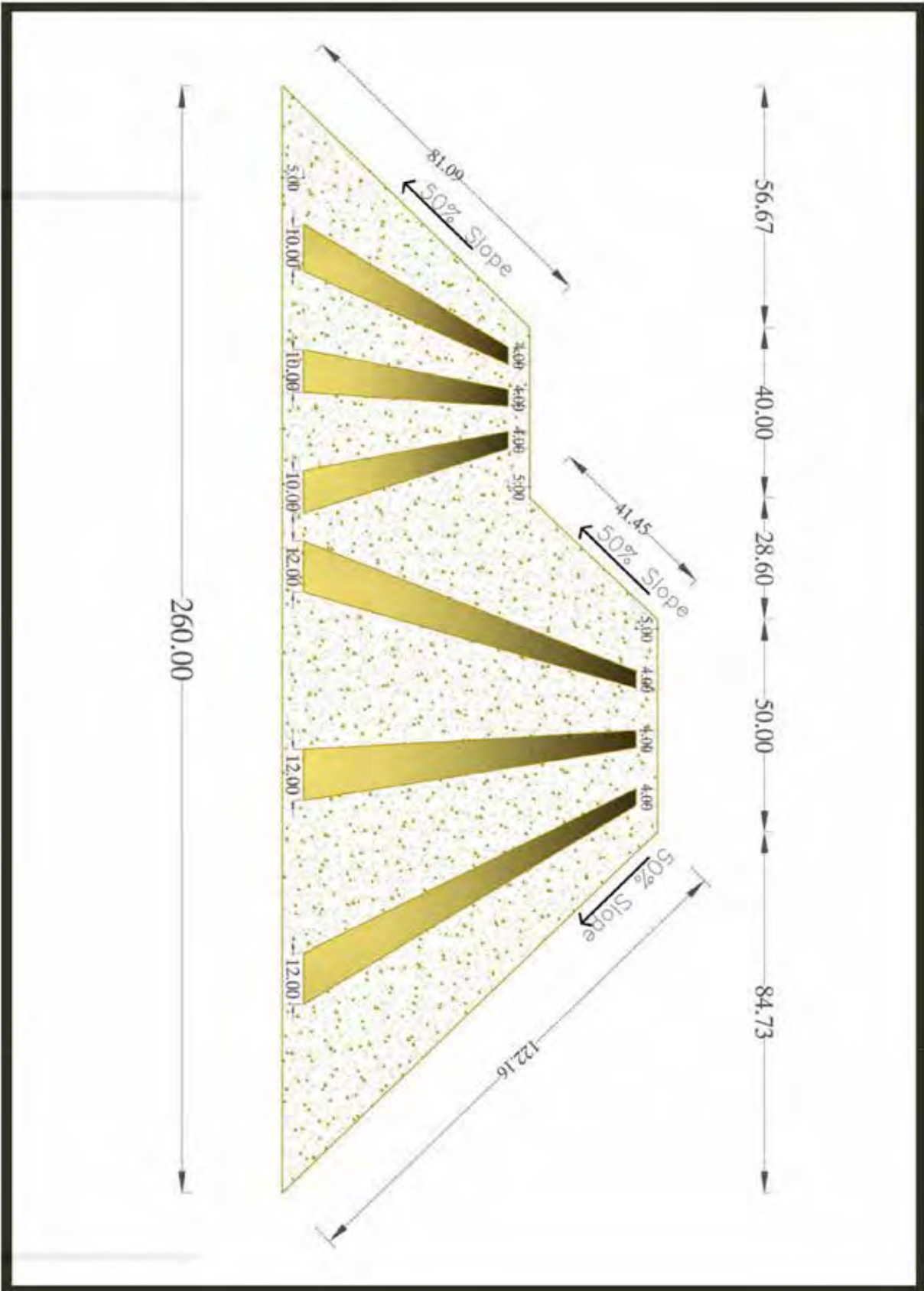

22.00

45.00

Computometrico per il Giardino di Melograni del Comune di Casamassima agosto 2013 – Tehran. Arch. Vahé M. Vartanian.vartanian2009@gmail.com

1	Descrizione delle opere e materiali شرح مصالح	اندازه به متر یا تعداد quantita o misure in m.l. o Quantità	سطح به متر مربع Sup. in MQ	ضخامت به متر Spessore in ML	حجم به متر مکعب وزن به کیلوگرم Volume in MC O peso in kg	قیمت واحد قیمت Pezzo per Unit. In €	قیمت کل به یورو Prezzo Totale In €	ملاحظات Osservazioni
2	پیتون آرمه حجم مرکزی با ضخیمه با به کار گذاشتن توری فلزی 20 بر 20 و با ضخامت میل به 8 میلیمتر ca. della scultura centrale , sabbia mista con il quarzo e armata con i tondini . Ø 8-m.m.				1,41 m ³			
3	قالب های چوبی برای بتن آرمه مجسمه داخلی با ضخیمه با بر نظر گرفتن و چاسازی برای 12 شیر چینی نو کوه . Cassaforma di legno sagomata per il monumento con la previsione delle 12 scanalature laterali delle due monti;		4,50 m ²					
4	پیتون آرمه با خطوط بتن از جنس کوارتز برای سیمان محفوظ انبره شده در ردیف شماره 2 جدول برای کفسازی با ضخیمه ca. del pavimento con la stessa composizione del n° 2 armata di Rete metallica	4.74mX3.70m	17.53 m ²	0.12 ml	2.10 m ³			
5	توری فلزی تکف به سبیله گریه قطر 8 میلیمتر به ابعاد 20*20 شبکه rete metallica di tondini Ø 8-mm e maglia 20x20 c.m. per il pavimento armatura della scultura centrale.	4.74X3.70 Rete met. 9X2.60 m Tondini 5X0.59 m 8X0.87 m	17.53 m ²		98 kg 9,24 kg 1,16 kg 6,96 kg			
6	جدول بتنی محیطه خارجی با ضخیمه با بلوکهای مکعب از سنگ خارا تکمیل در محیطه 3 درخت انبره و تکمیل در تونل های گوناگون انبره Cigliatura di sampietrini romani per il bordo del area parmentata del giardino e le cigliature di tre alberi ; داخل با ضخیمه	16.8 ml						
7	خاک گیاهی برای 3 درخت انبره با ضخیمه Terra vegetale per gli alberi di melograno.				0,60 m ³			
8	لوچ برنزی و پائو اسمیک رنگی با اندازه های گوناگون برای 5 سطح واقع در روی پروتول مجسمه Targhe di bronzo o di ceramica colorata poste sulle 5 facciate del monumento		1,00 m ²					
9	المنقال مختلف انبره با اندازه های مختلف ساخته شده از سرامیک رنگی با قلب موزاییکی شکل یک تیکه و یک حاکمی شده روی سنگ Immagini delle frutte di melograna con i diametri diversi , realizzate con la ceramica colorata compreso le corniciture simili alla musaica di ogni cerchio.	10 pezzi diametri tra i 15 a - 30 cm + 1 pezzo per il 24- ap- 1915	2,00 m ²					
10	نور افکن از نوع ال ای دی برای رنگ زرد تاریخی کار گذاشته شده داخل 12 چشمه چینی نوکوه ارارات واقع در محیطه با ضخیمه Proiettori con luce giallo - arancione di LED , posti nelle 12 scanalature delle due monti del giardino	12 pezzi LED						
11	TOTALE							

Parte 3

Del “Giardiono di Melograni”

Per la pace e amicizia

- I particolari relativi al progetto,
- poesie e significato della frutta nel credo dei popoli ariani ,
- rassegna stampa armena dell'Iran e cenni storici;
- Annullo delle Post Italiane *,

* *l'immagine con la cartolina ed il primo annullo filatelico della storia delle poste italiane dedicato ad un personaggio armeno Hrand Nazariant'z*

ԱՐՄԵՆԻԱ

(Յատուած)

ՎԱՐԱՆԴ

...Ո՛նց չսասանւեն իմ երեր Կղզում,
Երբ հազար հալած իւղ կայ բոցիս մէջ.
Ես ի՛նչպէս փրկեմ մեսրոպեան լեզուն,
Երբ հազար հոսուն գետ կայ ծոցիս մէջ:
Ամբողջ խորհուրդն այս դիւցազներգութեան-
Աշխարհին ասել այն կենտ վայրն ես դու,
Ուր մարդիկ բոցով իրենց թանկ արեան
Գրել են տաղեր, քանդակել են նուռ...:
Ես պիտի դառնամ հաւատ ու երդում,
Ես պիտի դառնամ պատգամ ու վեղա.
Մինչ շողարձակես դու, Ազատութիւն՝
Ես քուրմ, ես փիւնիկ՝ պոէտ Վարանդա՛:

ԻՆՉՊԷՍ ՆՈՒՌ...

Գիտեմ՝ հիմա քաղաքում
Լոկ արթուն ենք ես ու դու.
Արթուն շատ կայ, բայց մեզ պէս-
Լոկ անքուն ենք ես ու դու:

Անտուն շատ կայ, բայց մենք ենք
Տնում զգում մեզ անտուն,
Ձի՛ մեր աւեր երազում
Ջոկ-մի տուն ենք ես ու դու:

Գիտեմ, հիմա քաղաքում
Մեղմ շողեր կան ճրագում,
Իսկ մենք ճիւղեր ենք ճկուն
Նետուած կարմիր կրակում:

Այդպէս հաւատն է փակւում,
Եկեղեցում ու վանքում.
Մենք փակւելով ենք ճաքում,
Ինչպէս նուռը՝ աշունքում...

ՎԱՐԱՆԴ

ՆՌԱՆ ՊԷՍ

Ի՞նչ անեն երեկոն առանց քեզ,
Առանց քեզ սուերներն ինչ անեն.
Ինչ անեն կարօտներն իմ հրկեզ,
Յագեցած գաւաթներս ո՞ր քամեն:

Ի՞նչ անեն բոսորը արեւի,
Ինչ անեն կապոյտը սարսռուն.
Ինչ անեն շշուկը տերեւի,
Ինչ անեն լոյսերը մարմրուն...

Ի՞նչ անեն անդորրը այս ձգւած,
Ինչ անեն պահերը այս ունայն.
Ինչ անեն հոգու հետ իմ քշւած,
Ի՞նչ անեն թախիծս անսահման...

Առանց քեզ երեկոն ի՞նչ անեն,
Ո՞նչ լեցնեն սին պարկերն օրերի.
Մնում է նռան պէս ինձ քամեն,
Նոր ներկեն հին պատկերն օրերի...

ՎԱՐԱՆԴ

ԳՐԱՐԻԵՏ

Համարը նվիրած է արեւմտահայ լեզւին ու գրականութեանը

Հայագի նշանատր դէմքերէն Հայ մեծ բանաստեղծ, գրող ու հասարակական գործիչ Հրանդ Նազարեանց *)

Հայագի մեծ բանաստեղծ Հրանդ Նազարեանց ծնած է 1886 թ. Սկիւտարի մէջ. հայրը՝ Տիրան Նազարեանց, եղած է «խանդոտ հայրենասէր, հոգեւոր, անդամ Ազգային ժողովին եւ երեսփոխան Գում-Պափուի Հայոց»։ Մեծ Հայրը՝ Թորոս Նազարեանց, ըստ նոյն վկայութիւններուն, նոյնպէս «սմուտ գրաբարագէտ, հայ դասական լեզուի շատագույն էր. ան հիմնադրած էր օրհորդաց առաջին վարժարանը։ Հրանդ իր ուսումը ստացած է Ռեթիոս Պերպերեանի վարժարանը։ 1900 թ. ան կը մեկնի Փարիզ եւ ապա՝ Լոնդոն, իր կրթութիւնը շարունակելու նպատակով։ Կրնանք ըսել, որ ան լիովին կը տիրապետէր ֆրանսերէն եւ անգլերէն լեզուներուն։ Նազարեանց պոլսահայ նոր սերունդի գրականութեան առաջին դէմքն է, որ կը մեկնի Եւրոպա՝ Հայրենիք վերադառնալու համար։ Պոլիս վերադառնալով՝ Հրանդ կը նվիրուի գրական տենդազին աշխատանքի։ Փարիզի եւ Լոնդոնի իր կեանքի տարիները մեծապէս սատարած են իր գրական գործերուն. ան ունէր անառարկելի ձիրք, բարձր ճաշակ եւ գրական նախաձեռնութիւն։ Հրանդ Նազարեանցի շնորհիւ է, որ երեսն կու գայ պատանի բանաստեղծուհի Հրանուշ Արշակեանի (ծն. 1887 թ.) գրական կարողութիւնը, Նազարեանց զինք կը քաջալերէ՝ հրատարակելով անոր բանաստեղծութիւնները՝ գանազան պարբերականներու մէջ։

Հերանոյշ Թրքախտէ կը տառապէր. Հրանդ Նազարեանց նեցուկ կը կանգնի անոր դառնալով անոր հոգեհարազատ մարդեղբայր ու բարեկամը, ստեղծելով իրեն համար հոգեկան բարենպաստ մթնոլորտ, եւ երբ 1905 թ. Հերանուշ Արշակեանը կը վախճանի, ինք տէր կը կանգնի անոր լիշտակին ու գրական ժառանգութեան, կը հաւաքէ եւ կը կազմէ զանոնք, մանաւանդ՝ ան 1910 թ., իր իսկ ծախսերով եւ Մերուսիան Պարսամբանի աւանջբանով, կը հրատարակէ վաղամեռիկ Հերանուշ Արշակեանի բանաստեղծութիւնները։

Նազարեանցի առաջին հրատարակած գործը «Ձութակը» վերնագրով բանաստեղծութիւնն է, որ տպագրւած է «Բիւրակին» հանդէսին մէջ (Կ. Պոլիս)՝ 1904 թ. օգոստոսի 8-ին։ Նոյն տարին ան կը տպագրէ շարք մը գործեր՝ նոյն «Բիւրակին» հանդէսին մէջ, նաեւ «Մասիս», «Արեւելեան մամուլը» եւ այլ ու այլ պարբերականներու ու հանդէսներու մէջ, եւ Թէոդոսի «Ամենուս տարեցոյց»-ին մէջ։ Ձուգահեռաբար՝ մամուլի մէջ կը հրատարակէ չափածոյ եւ արձակ թարգմանութիւններ իտալացի, ֆրանսացի, ռուս եւ այլ ազգերու հեղինակներու գործերէն՝ իր ընտրութեամբ դրսեւորելով ուրոյն ճաշակ եւ մտեցում։

Մամուլի էջերու վրայ Հրանդ Նազարեանցը եւ իր բանաստեղծութիւնները գնահատող զբաղուածական գրութիւնները այդ տարիներուն մեծ թիւ կը կազմէին։ 1911 թ. Եւրոպայի Հրանդ Նազարեանցին նվիրած առանձին գիրք կը հրատարակէ՝ «Հայ նոր բանաստեղծներ». Հրանդ Նազարեանց» խորագրով, որ բանաստեղծի անձին ու գրականութեան պերճախօս շատագույն է ու փառաբանութիւնը։ Այս գրքի մէջ Եւրոպայի, Հրանդ Նազարեանցին ու անոր գրականութեան կու տայ բազում շնորհ բնութագրումներ՝ «Վերջին գրքերու մէջ Հրանդ Նազարեանցը իր լեզուով իրեն համարելով «հայ Միլտոս մը», «մեծ յուզումներով թրթռացող Չոպանութիւն մը», «Չոպանութեան գանգակ մը», «Վազների պէս...» եւ այլն։

Սակայն եւ այնպէս՝ Նազարեանց ունէր նաեւ հակաուսուցողներ որոնք միանալով Հրանդ Նազարեանցի դէմ, թիրախ կը դարձնեն Եւրոպայի գիրքը տեղացիներով անարգող բնութագրումներ ու լուտանքներ՝ Նազարեանցի հասցէին։

1908 թ. Հրանդ Նազարեանց Պոլսոյ մէջ Տիրան Չաւէնի հետ կը խմբագրէ «Մուրհաբակ» հանդէսը, 1909 թ. Կովկասի ճանապարհներով անցած Գարեգին Կողիկեանի (Եսայեմ)-ի հետ կը հիմնէ «Նոր հոսանք» պարբերականը։ 1911 թ. դեկտեմբերին ան 1912 թ. առաջին ամիսներուն Լիպարիտ Նազարեանի (Memeto Mori)-ի հետ միասին, մասնակցութեամբ Ռուբին Զարգարեանի եւ Լեւոն Շանթի, կը խմբագրէ «Ազատամարտ» շարժաթերթի «Բագին» անուն գրական յաւելումը։ Այդ տարիները նաեւ հանրապի բռուն գործունէութեան տարիներ են. Հրանդ Նազարեանց կը դառնայ անդամ Ազգային հրատարակչական գրական յանձնաժողովի, Ազգային մեծ գրադարանի վարիչ մարմին, Ազգանէսը մշակութային միութեան։ Միեւնոյն ժամանակ, կաշխատակցի բազմաթիւ թերթերու եւ պարբերականներու՝ «Մասիս», «Լոյս», «Շանթ», «Ազատամարտ», «Բիւրակին», «Արեւելք», «Հայրենիք», «Մանգոմէի էֆթեր» (Կ. Պոլիս), «Արեւելեան մամուլ», «Հայ գրականութիւն» (Չմիւնիա), «Գարուն» (Մոսկա) եւ այլ հանդէսներուն, ինչպէս նաեւ ֆրանսերէն եւ իտալերէն պարբերականներու եւ թերթերու։

Հրանդ Նազարեանցին «Խաչած երազներ» խորագրով ժողովածուն 1912 թ., մեծ յաջողութիւն կը գտնէ, անոր տիտղոսաթերթը նկարած եւ Վենետիկի մէջ կլիշէ պատրաստած էր Կոստան Զարեանը։ Կոստան Զարեան ու Հրանդ Նազարեանց 1913 թ. ֆրանսերէն լեզուով համատեղ գրական հրաւեր մը՝ «Հաւատոյ հանգանակ» հրատարակ կը հանեն՝ ասպարէզ կարգալով գրական նոր, երիտասարդ, թարմ ուժերուն։ Գեղեցիկ ձեւաւորած մէկ էջի վրայ երկու երիտասարդ բանաստեղծները «Խեղայեղ կամքեր» խորագրի ներքոյ կը պարզէին իրենց ձգտումն ու նպատակը։ «Ձեր երկրների գրականութեան պատմութեան շողողուն էջերին յաւերժօրէն դրոշմւած են մնացել անվեհեր պայքարները, մենք էլ այժմ կամենում ենք մեր ուժերը եւ խելայեղ կամքերով կերտել բուրգեր, որոնց բարերը կը մնան իբրեւ վկաներ մեր ազամանակալու ցնորքների»։

1913 թ. 10 փետրւարին Հրանդ Նազարեանց Հալաթիոյ Ս. Լուսաորի էկեղեցուն մէջ կամուսնանայ իտալացի պարուհի Մազլէն Գոսմիսի հետ, որ կապէր Պոլիս։ Ըստ երեւոյթի, Մազլէն Գոսմիս ճանչցւած ու մեծ համարում ունեցած է Պոլսոյ հայ գրական-մշակութային երիտասարդ գործիչներու շրջանակին մէջ։ Արդարեւ, Ռուբին Սեւակ իր «Երէկ գիշեր» խորագրով բանաստեղծութիւնը «Հայրենիքի քնար» պատկերազարդ բարձրագրի էջերու մէջ նվիրած է «Օր. Lena de Cosmis-ին» (Lena-ն Madlen անուն մտերմական կրճատումն է)։ Ամուսնութիւնը չի փրկեր Նազարեանցը հոգեկան ծանր, ճգնաժամային վիճակէն. այսպիսով՝ կը հեռանայ Պոլիսէն ու կը հաստատուի Իտալիոյ Բարի քաղաքը։ «Իտալիայի մեզմ կլիման կազդուրեց սպառած մարմինս. նոր մարդ եղայ»,- գրած էր ան։

Խաչւած երագներ

ՀՐԱՆԴ ՆԱԶԱՐԵԱՆՑ

Մենք կորուսեմք՝ դուք գետնաքարէ կը հեծք, Մենք լոյս կընպեմք՝ դուք խաւարը կործանք, Մենք բոցեղէն հարցական սէգ նշանն ենք՝ Դուք՝ կաղ ու բութ կախման կետերը դատարկ...

Տաճանագին զայրորում ենք մենք Կամքին Ու Դնդերին դատաստան ենք մենք արդար. Դուք՝ շիդերու զինվորներն այստավար, Դիակներու տարբալուծումը լոյսն...

Մտածումի քանդող ժայթքումն ենք ուժգին, Դուք՝ քարացած Յափշտակումը անին. Արկաճայից գառիկն րն ենք դժարին, Իսկ դուք՝ վարը ճախններու տիղմը սեւ...

Յառաջապահ մենք այն գունդն ենք կամուր, Որ առաջին բախումին դէմ կը սուրայ, Վտանգատուր ուսումներով ահաւոր, Ատելութեամբ ու վրէժով բռնատար...

Հրանդ Նազարեանցի գործերը թարգմանած են եւրոպական լեզուներու, ինչպէս ինք հայերէնի վերածած էր եւրոպացի գործերու գործերը... 1920 թ. Հրանդ Նազարեանց իտալացի գրող Ռոբերտո Սարեագիի հետ կը խմբագրէ «Fantasma» գրական ամսագիրը, որու էջերու մէջ կը հրատարակէ Ռուբին Զարգարեանի, Ատոմ Եսրճանեանի (Միամանթօ), Դանիէլ Վարուժանի, Եղիա Տեմիրճիպաչեանի ու «ուրիշ շատ մը հին ու նոր հայ բանաստեղծներու եւ արձակագիրներու էջեր՝ կենսագրական ու գրախօսական նոթերով՝ ծանօթացներու համար, այսպէս, հայ միտքն ու հոգին իտալացիներուն»։ 1920 թ. իտալերէն թարգմանութեամբ կը հրատարակին Հրանդ Նազարեանցի երկու բանաստեղծական գրքերը՝ «Վահագն» խորագրով բանաստեղծութիւններու եւ պոէմներու ծաւալուն եւ հինգ մասէ՝ հինգ հատուածէ բաղկացած «Հայցին»։ Ի դէպ, երկու գիրքերու վրայ ալ իտալերէնէն առաջ բանաստեղծը պահպանած է հայերէն խորագիրը։ Անոնց կը յաջորդէ «Երեք պոէմ» եռամաս ծաւալուն գիրքը, շատ շքեղ հրատարակութեամբ, գեղեցիկ ձեւաւորումով, որ կը ներկայացնէ Նազարեանցի ծաւալուն երեք չափածոյ գործերը՝ «Մաւերներու արքայութիւնը», «Հոգի. գեղեցկութեան արշալոյսը» եւ «Նազարիէ. Սաադիի ծաղիկը», որը իտալերէնի թարգմանած է Չեզարէ Զարգիին։

Նազարեանցի յաջող գործերէն են «Տիեզերական ողբերգութեան մեծ երգը» (Il Grande Canto della Tragedie Cosmica), որը իտալերէնի թարգմանած է Enrico Cardile-էն։ Գալով անոր վերջին մեծածաւալ ստեղծագործութեան, «Խորհրդաւոր սիրոյ մեծ երգը» ընդհանուր խորագրով, կապած է բանաստեղծի անձնական կեանքի հանգամանքներու հետ եւ մնացած է անաւարտ։

Ինչպէս ըսինք, Իտալիոյ մէջ Նազարեանց ստեղծագործական աշխատանքի հետ միասին ծաւալած է նաեւ հայանպաստ ու ազգասիրական գործունէութիւն։ Իր ջանքերու եւ անձնական կապերու շնորհիւ՝ սենատոր Լուիջի Լուճադիի միջնորդութեամբ եւ Բիեմոնտէի իշխանուհիին հովանաւորութեամբ, Բարիի շրջակայքը ձիթենեաց դաշտերու մէջ տարագիր հայերուն փոքրիկ բնակավայր մը կը յատկացնէին նշանաւոր «Նոր Արաքս»-ը, ուր տարագիր հայերը, իբրեւ ապրուստի ու գոյատեւման միջոց,

Ներքոյ քերթողական...

ՎԱՐԱՆԳ

Բանաստեղծ-գրականագետ Հրանդ Նազարեանցին (Վախճանման 50-ամեակի առիթով)
Հայ բանաստեղծի խաչը շալակած՝
Դու անրջել ես... «խաչած երագներ»,
Հոգումդ յաճախ թախիծ, քչիկ՝ կայծ,
Եղել ես քերթող մարդ ազգանէր...

Դեռ հազիւ դառած պատանի, ջահել՝
Կործանել է քեզ սէրը Մանցիկի.
Թէկուզ կոչել են քեզ՝ հայ Մալարմէ,
Չերժ չես մնացել թրից, ստրակից-.

Քո իսկ սիրատուն գրչակիցների,
Որոնց հետ մի օր կազմել ես եթէ՛ր՝
Բանաստեղծութեան նոր գիսատղերից,
Որոնց «մահիկ»-ը արեամբ է ներկել։

.....
.....
Ապա փնտրել ես այլ
հորիզոններ,
Որ մարդը մարդուն
չօշոտի էլ.
Յաճախ գտել ես
փաղաքշող ծոցեր
Եւ նսանել ես հոգիներ ու
սէր...

...Չմայած նաեւ հալածել
է քեզ՝ յուշը Տիրանի,
մուծը Մաղէնի,
Բայց հաստատուել ես
Իտալիայում, ուր
«Քերթողը իրա՛ւ մարդու
կեանք կանի»։

Գրաւել է քեզ վայրն այդ գեղանի,
Առաւել՝ ազգն այդ հնամենի,
Որ գիտակցելով գինը երագիդ՝
Քեզ հասցրել է մինչ կատա՛ր Պառնասի։

...Սակայն, քանի որ եղել ես... խաչեա՛լ,
Ու միշտ է խաբել ցոլքը երագի,
Վիճակել է քեզ անկում մթացեալ
Ու մոռացութեան մշուշն անագնի։

...Սակայն, որքան էլ մաշկը պիրկ լինի
Նռան, հատիկներն քե՛ծ հասնելուն պէ՛ւ՝
Պատռում են կաշի, դառնում են գինի
Կամ յուլունքաշար՝ պսպղանքով վէս։

.....
.....
Վերադարձել ես՝ վերաթարմացա՛ծ,
Քերթումքիդ բոյրը ծաղկաստան է, հանդ.
Չմայած երգիդ էջն արեամբ է թաց,
Բայց ինքդ արդէ՛ն... արե՛ւ ես, Հրանդ։

պէտք է գրառնեմ գորգագործութեամբ։ Նազարեանցը վերակացու կը կարգուի այս գործին, սակայն այս ձեռնարկը, ի վերջոյ չի յաջողիր։ Բարի մէջ Նազարեանց իր կեցութիւնը կապահովէ զպրոցներու մէջ անգլերէն լեզու դասաւանդելով։ 1939-1945 թւականներուն ան Բարի քաղաքի ուսուցիչի մէջ կաշխատի որպէս խօսնակ ու թարգմանիչ։ Իտալիոյ մէջ Հրանդ Նազարեանց երկար ժամանակ եղած է գրական-մշակութային կեանքի կենտրոն՝ իր շուրջը հաւաքելով եւ համախմբելով իտալացի, ֆրանսիացի, գերմանացի, շեղացի, անգլիացի ու ամերիկացի գործիչներու ու գրական գործիչներ։ 1950-ական թւականներուն կը վարէ երկու կարեւոր գրական հանդէսներու տնօրէնութիւնը՝ «Graal» եւ «L'Eco del Parnaso»։ Կը խմբագրէ այդ ամսագիրը, որոնց աշխատակցած են տասնեակ ու տասնեակ ճանչցւած մտաւորականներ։ Այս տարիներուն ան կը նշանակուի Իտալիոյ ակադեմիայի անդամ եւ կը նշանակուի բանաստեղծութեան մասնաճիւղի նախագահ։ Իտալացի գրողներն ու բանաստեղծները զինք կը ներկայացնեն Շեւելակայն ակադեմիային՝ իբրեւ ժամանակ մրցանակի թեկնածու... Հրանդ Նազարեանցի մասին տեւեմանակ մեծ գովեստով խօսած է իտալական յայտնի «Treccani» հանրագիտարանը։

Հայագի մեծ մտաւորականը իր մահկանացուն կը կնքէ Բարի քաղաքի հիւանդանոցներէն մէկուն մէջ, 1962 թ. յունւարի 25-ին։

«Վատիկանի ճայնասփիլոս»

*) Հրանդ Նազարեանցը ծագումով իրանահայ էր. նա շառախիղմ էր դասական մեծ մտաւորական Ստեփանոս Նազարեանցի։

ՍՓԻՒՔ

Իրալահայ համայնքից նորոյթներ՝ ճրպ. Վ. Վարդանեանի ասուլիսով

Ոչ-հեռու անցելու «Ալիք»-ը նիւթեր է յանձնել յարգելի ընթերցողների ուշադրութեան իտալահայ համայնքի վերաբերեալ, ի մասնաւորի այնտեղ աշխատող «Չառիկ» կենտրոնի (կայքէջ) ուղղութեամբ, որի պատասխանատուն է հռոմաբնակ իրանահայ ճրպ. Վահէ Վարդանեանը: Իր թեմի անունով գտնուելու առիթով ունեցանք նորոյթներով յագեցած հարցազրոյց, որը ներկայացնում ենք ստորև:

Հ. - Յարգելի պրն. Վարդանեան, անցեալ տարի իտալացի մասնագէտ-ճարտարապետների հետ Իրանի հրա-վիրել-այցելելուց յետոյ, որին անդրադարձել ենք ժամանակին, ի՞նչ նորութիւն ունէք այս անգամ՝ մեզ համար:

Պ. - Շնորհակալութեամբ՝ ներկայ առիթի համար, պիտի յիշատակել, որ 2012 թ. յունւարի 25-ին տեղի ունեցաւ պաշտօնական հանդիպում-արարողութիւն՝ մասնակցութեամբ իտալահայ մշակութաբարեկամական միութիւնների, «Չառիկ» կենտրոնի, Իտալիայի հարաւում գտնուող Կազզա-մասիմա քաղաքի քաղաքապետ Դոմենինո Բինարդիի եւ նոյն քաղաքի մշակութային կցորդ Ֆրանչեսկո Լարիչչիայի: Այս արարողութիւնը կայացաւ ծագումով իրանահայ, Պոլսում ծնւած եւ Իտալիայում ապրած ու ստեղծագործած հռչակաւոր բանաստեղծ Հրանտ Նազարեանի մահան 50-ամեակի առիթով: Նա 1956 թ. ներկայացւեց Նոբէլեան

արժանացած այդ քերթողը կեանքի վերջին տարիներում բնակուած էր... դեռ-նախորդային նկուղում... յոյսի համար օգտուած ձիթածրագից, ապրում ցնցոտիներ մէջ՝ մոռացած ու լքած:

Հետագայում Իտալիայի պետութիւնը երկու նամակադրոշմ է տպագրել նրա գունաւոր նկարով:

Հ. - Ի՞նչ կասէիք Իտալիայի կողմից Յեղասպանութեան ճանաչման ուղղութեամբ տարւելիք աշխատանքների մասին:

Պ. - Այս հարցի պատասխանը վերադառնում է տարիներ առաջ այն իրողութիւններին: Ըստ Արա Ջարեանի, որի նկրթը «Ալիք»-ը լոյս է ընծայել վերջերս, Հայաստանը երախտապարտ է Իտալիայի խիզախ գաւազի Ջիակոմո Գորինիին, որը Հայոց Մեծ Եղեռնի տարիներում Տրապիզոնում հրապարտուած էր Իտալիայի եւ Երիտթուրքերի կազմակերպած զանգա-

«Նոան պարտէզ»-ում

մրցանակին՝ Իտալիայի կողմից, սակայն ընթացք չստացաւ՝ լինելով Պոլսում ծնւած իրանահայ:

Յիշատակենք, որ խորհրդային տարիներում Հրանտին մերժում էր նաեւ սովետահայ գրաքննադատութիւնը՝ նրա «սիմբոլիկ» դպրոցին պատկանելու համար. իսկ «սիմբոլիկ» գրական-գեղարեստական դպրոցը այդ երկար ու ձիգ տարիներում հաւասար էր... Ֆաշիզմին:

Բարեբախտաբար, վերջերս կրկին «յայտնաբերել» է նա Երեւանում եւ լոյս տեսել՝ Իւրի (Երևանդ) Սաչաթեանի ջանադրութեամբ:

Հ. - Անլիմ բացատրէք այս ուղղութեամբ:

Պ. - Այդ հանդիպում-արարողութեանը ներկայ էին նաեւ քաղաքացիներ՝ կուսակցութեանց ներկայացուցիչներ, ՀՀ հիւպատոսական ներկայացուցիչ Պիեդրօ Քուլուբեանը, Իտալիայի հայկական հաստատութեան ներկայացուցիչ պրոֆ. Պաշար Սիւսանյանն եւ նա՝ որպէս «Չառիկ» կենտրոնի ներկայացուցիչ:

Եռագոյն դրօշի յանձնումով (Հայաստանի Հանրապետութեան) մեկնարկեց քաղաքապետարանի շէնքի մօտակալքում կառուցւած Հրանտ Նազարեանի յուշակոթողի բացումը:

Քաղաքացիներն ու նրան մօտակից ճանաչողները երկրներ ունեցան այդ մեծ բանաստեղծի՝ վերաբերմունքի, կեցածքի եւ սովորութիւնների վերաբերեալ: Համաձայն նրանց՝ մի օր ողջ իտալացիների սիրոյն ու յարգանքին

ճային բռնագողթերի եւ սպանդի ակնատեսը: Այդ օրերում Ջիակոմո Գորինին ստիպւած (քաղաքական պատճառներով)՝ վերադառնում է Հայրենիք եւ տեղի «Իլ Մեսսէջեր» թերթին յանձնում Յեղասպանութեան մասին իր տեսած մանրամասն տեղեկութիւններն ու նկարագրութիւնները: 1918 թ. լոյս է տեսնում նրա վկայութիւնների «Մեմորիալ» վերտառութեամբ հատորը, որը հիմք դարձաւ Սեւրի, ժնեւի ու Լօզանի պայմանագրերի խմբագրման ժամանակ...:

Այսօր, փաստօրէն, Յեղասպանութեան ճանաչման պաշտօնական որոշում են ընդունել Իտալիայի շուրջ 40 քաղաքների, այդ թւում՝ Հռոմի, Միլանի, Ջենովայի, Ֆլորենցիայի, Պադովայի, Ռաւենայի, Բելլունոյի, Ուզինէի, Պադովայի, Վենետիկի, Բանիակալայի, Կամպոնոգարայի, Ֆայենցայի, Ֆելտրէի, Իմոլայի, Միրայի, Ասիագոյի քաղաքապետարանները, ինչպէս նաեւ՝ Իտալիայի քաղաքապետարանների ազգ. ընկերակցութիւնը եւ Լոմբարդիա նահանգի խորհուրդը: 1998 թ. Իտալիայի տարբեր հոսանքներ ներկայացնող 170 խորհրդարանականների կողմից Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման առաջարկ է ներկայացւել Իտալիայի խորհրդարանին: 2000 թ. Պատգ. խորհուրդը ակնառու մեծամասնութեամբ բանաձեւ է ընդունել Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման վերաբերեալ:

Ուստի՝ խորհրդարանական կառույցներ Իտալիայում, ինչպէս նաեւ պետական վարչակազմեր ու քաղաքապետարաններ, ճանաչել են 1915 թ. Մեծ Յեղասպանութեան անշրջանցելի եւ անժխտելի իրողութիւնը:

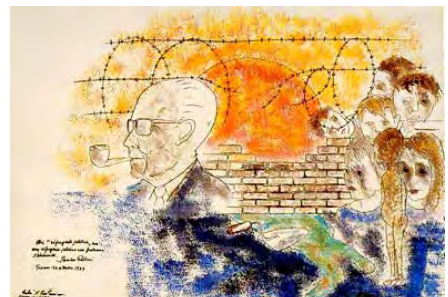
Մեր միջոցով, հայութեան եւ Իտալիայի բարեկամութեան միութիւնը եւ ուրիշ կառույցներ ու անհատներ, տարած աշխատանքների բերումով՝ Յեղասպանութեան պաշտօնապէս ճանաչումից բացի՝ որոշել է մշակութային ազգային փոխադարձ յարաբերութիւնների աճման ու զարգացման ի նպաստ՝ Կազզամասիմա քաղաքում, յարաւել եւ յատկապէս գործնական առումով՝ ի խնդիր ժամանակին Իտալիա գաղթած հայութեան պատմական յիշողութեան պահպանման եւ իբրեւ խաղաղութեան ու բարեկամութեան խորհրդանիշի՝ քաղաքում տեղադրել մի սիմբոլ, որը կոչւելու է «Նոան պարտէզ»:

Սոյն պրոյեկտի իրականացման համար առաջարկել է, որ ես, իբրեւ ճարտարապետ, քաղաքապետարանին ներկայացնեմ մի նախագիծ:

Հ. - Սի թիչ բացատրուի՞նք սուք «Նոան պարտէզ»-ի վերաբերեալ:

Պ. - Հա՛, չմոռանամ յիշատակել, որ Հրանտ Նազարեանից յիշատակի յաւերժացման համար՝ ի նկատի է առնել, նոյնպէս իրանահայ, հռչակաւոր բանաստեղծ Վարանդի «Ներքող քերթողական» քանդակը, որը ժամանակին գրւել է նրա մահան 50-ամեակի առիթով եւ այսպէս էլ կոչւել է՝ Da Varand a Hrand, alla sua 50 anniversario:

«Նոան պարտէզ»-ի համար ի նկատի է առնել Արարատ լեռը յիշեցնող մի ֆորմ պարտէզի կենտրոնում: «Նոան պարտէզ»-ի մէջ լինելու են զանազան սիմբոլներ, որոնք ցուցադրելու են՝ ազգային մշակոյթն ու պատմական արմատները:

Իտալիայի ժամանակի հանրապետութեան նախագահը, Վ. Վարդանեանի նորաձեռն պատկերում՝ մասնակազրոշմի թողարկման նպատակով

Նունենին ընտրւել է որպէս մի վաղեմի սիմբոլ, որն ընդունւած է եղել բոլոր կրօնների կողմից, ուրեմն՝ համարուած է գլխաւոր խորհրդանիշ: Կան քարէ սեւ բոլորակներ՝ կոթողի վրայ, որոնց վրայ քանդակւած են նունենի՝ կարմիրով: Կան 12 լուսարձակներ՝ դրա ծաւալուն մակերեսութեամբ, պարտէզի կենտրոնի մէջ, դրանց դիզին լոյսը յատակի սպիտակին ձուլւելիս՝ յիշեցնում է (Շար. 9-րդ էջում)

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ժնեւում բացւել է Հայոց Յեղասպանութեանը նւիրւած ցուցահանդէս

Սեպտեմբերի 2-ին ժնեւի էկումենիկ կենտրոնում բացւեց «Ձի Ես կենդանի եմ, եւ դուք կենդանի լինելուց էք» (Ղուկ. ԺԴ 19) խորագրով ցուցահանդէս՝ նւիրւած 20-րդ դարի առաջին Յեղասպանութեանը՝ Հայոց Մեծ Եղեռնին: Յուցահանդէսը կազմակերպել էին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի արխիւը եւ Հայաստանեան միջեկեղեցական բարեգործական կյոյր սեղանի հիմնադրամը՝ աջակցութեամբ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի:

Նամակները: Որպէս խօսնակ՝ ցուցահանդէսի բացմանը հրաւիրւած էին Ֆրանսիայի հայոց թեմի Մարտէլլի եւ Հարաւային շրջանի առաջնորդական փոխանորդ

Թեմատիկ ցուցավաճանակների եւ գրքոյկի միջոցով այցելուներին ներկայացւեցին պատմական ամփոփ տեղեկութիւններ՝ Հայաստանի ու հայ ժողովրդի, յանուն հայրենիքի եւ հաւատքի հայոց դարաւոր մաքառումների մասին, Հայոց Յեղասպանութեան վերաբերեալ արխիւային վաւերագրեր եւ լուսանկարներ, համաշխարհային մամուլի էջերում

տպագրւած յղւածներ, Եղեռնը վերաբերած հայերի վկայութիւններ, Քրիստոնէական Եկեղեցիների պետերի գրութիւններ, Հայոց Յեղասպանութեանը ճանաչած եւ դատաւարած տարբեր պետութիւնների եւ միջազգային կազմակերպութիւնների յայտարարութիւններ:

Յուցահանդէսի նւիրւած տեղ են գտել նաեւ առաջին անգամ հրապարակուող արխիւային նկարներ, ինչպէս օրինակ՝ Կ. Պոլսի հայոց պատրիարքի

Տ. Մեսրոպ վրդ. Պարսամեանը եւ Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի գլխաւոր քարտուղարի տեղակալ դոկտ. Իզաբէլ Ապաւօ Փիրին:

Հայոց Յեղասպանութեանը նւիրւած նկարների ցուցադրութիւնը կը տեւի մինչեւ սեպտեմբերի վերջ եւ հետագայում կը կազմակերպուի նաեւ այլ երկրներում:

Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին Տեղեկատուական համակարգ

ԼԻՐԱՆԱՆ

«Համազգային»-ի «Քնար» պարախումբը՝ Ինդոնեզիայում

«Ազրալ»-«Միդոզ» ոչ-կառավարական կազմակերպութեան հրաւերով «Համազգային»-ի «Քնար» պարախումբը օգոստոսի 4-ին Ինդոնեզիայում ներկայացրել էր Լիբանանը, մայրաքաղաք Ջակարտայի կից գտնուող «Անշլ փարք»-ում կայացած

վրացական, գնչուական եւ արաբական պարեր:

Հիւրընկալ կողմի բարձր հոգատարութեան եւ բժախնդիր ուշադրութեան արժանանալով՝ «Քնար»-ի երիտասարդները աւելի առոյգ եւ խանդավառ ներկայացումներով կա-

«Յետը»-ի տօնի առիթով կազմակերպւած փառատօնին:

րողացան հազարաւոր հանդիսատեսների գնահատանքին արժանանալ:

Տաս օրերի ընթացքում «Քնար» պարախումբը «Ֆանտաստիք գիւղը իստ չօ»-ի անւան տակ ներկայացրեց Լիբանանը եւ հրամրեց հայկական,

«Անշլ փարք»-ը հանգստի եւ փոքրերի գլարճանքի մի մեծ համալիր է, որը տարեկան 30 միլիոն այցելու է (Շար. 7-րդ էջում)

INCONTRO DEI DUE POETI TRA IRAN E
CASAMASSIMA A DISTANZA DI 50 ANNI
Sett 2013

Foto 1

Hrand Nazariantz Cittadino onorario del Comune di
Casamassima- Italia

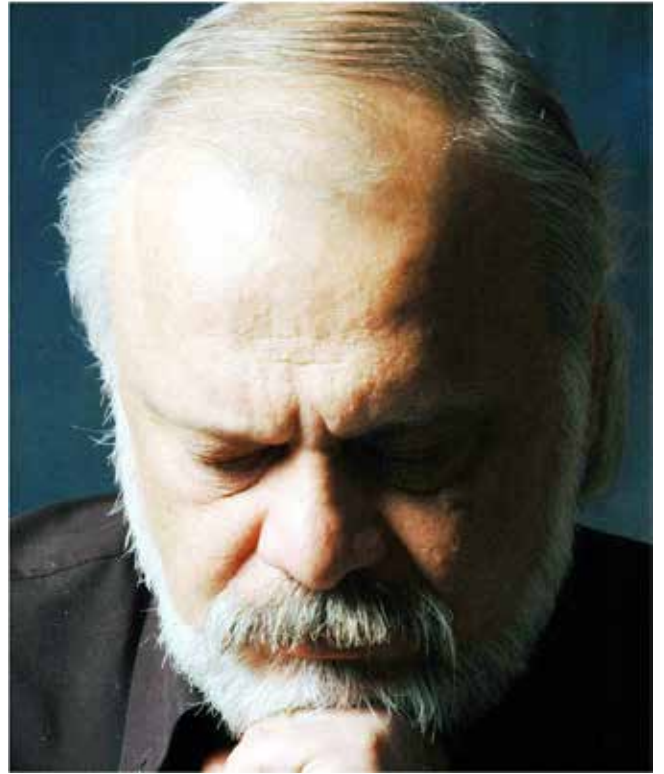

Foto 2

Varand Sukias Kurkchian Prof.Letteratura Armena .Poeta •
giornalista del Giornale Alik Armeno di Tehran e il perito
deii'UNESCO

ՍՓԻՒՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ՍՓԻՒՔ

Բարի քաղաքի խաչքարից յետոյ՝ Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչում

Հայ-իտալական բարեկամութիւնը խորհրդանշող եւ Բարիւմ այս տարւայ յունւարի 11-ին խաչքար-կոթողի բացման առիթով «Ազգ» օրաթերթի յունւարի 30-ի համարում լոյս տեսած յղւածից յետոյ՝ Իտալիայի Պուլիա նահանգում անհանգիստ ու տագնապալի իրավիճակ է ստեղծւել: Խաչքարի բացման ու օժման պաշտօնական արարողութեան աւարտին, քաղաքապետարանի դահլիճում, Հոռոմում ՀՀ դեսպանութեան խորհրդա-

ղիւանագիտական երկխօսութեան վերջնական պարզաբանումը՝ Բարիի քաղաքապետարանը յստակ դիրքորոշում է դրսեւորել՝ ի նպաստ Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման ու դատապարտման: Այս դիրքորոշումը պատմական ամուր հիմքեր ունի Իտալիայում: Բաւական է մէկ անգամ եւս շեշտել, որ աշխարհի 17 երկրների խորհրդարաններից ու ԱՄՆ-ի 38 նահանգներից բացի՝ Յեղասպանութեան ճանաչման պաշտօնական որո-

շրջի կազմակերպած զանգւածային տեղահանման ու սպանդի ականատեսը: Առաջին համաշխարհայինի սկզբներում, երբ բախում էին Իտալիայի եւ Թուրքիայի շահերը, Ջիակոմո Գորիին ստիպւած՝ վերադառնում է հայրենիք եւ տեղի «Իլ Մեսսալերո» թերթին յանձնում Յեղասպանութեան մասին իր տեսած մանրամասն տեղեկութիւններն ու նկարագրութիւնները: Այնուհետեւ, 1918 թւականին, լոյս է տեսնում նրա վկայութիւնների «Մեմորիալ» վերնագրով հատորը, որը հիմք դարձաւ Սեբրի, Փնեւի ու Լօզանի պայմանագրերի խմբագրման ժամանակ: Հայաստանի Առաջին Հանրապետութեան ստեղծումից անմիջապէս յետոյ Գորիին հրաւիրւում է Երեւան՝ որպէս Իտալիայի դեսպան, սակայն 1920 թւականին, Հայաստանի խորհրդայնացումից յետոյ, նա ստիպւած՝ վերադառնում է Իտալիա՝ գնահատելով ստեղծած իրավիճակը՝ որպէս «պետական վաղանցիկ իրողութիւն»:

91 տարեկան հասակում դադարում է բաբախել նրա սիրտը, իսկ 2001 թւականին Գորիինի աճիւնի մասունքները տեղափոխուած են Երեւան եւ ամփոփուած Ծիծեռնակաբերդի յուշահամալիրի կողքին՝ «Յիշողու-

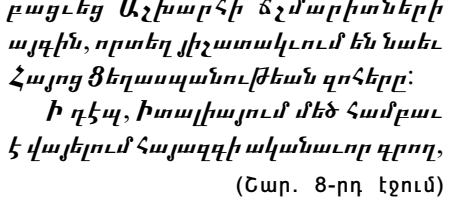
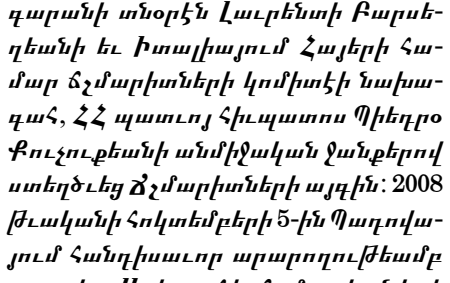
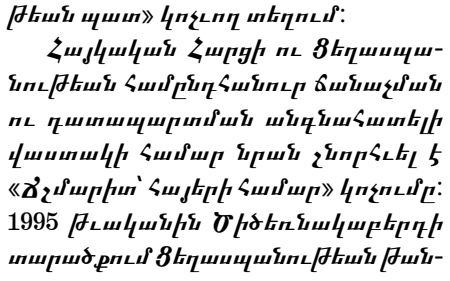
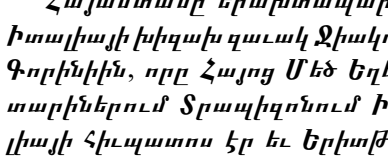
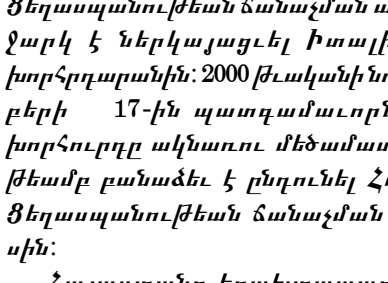
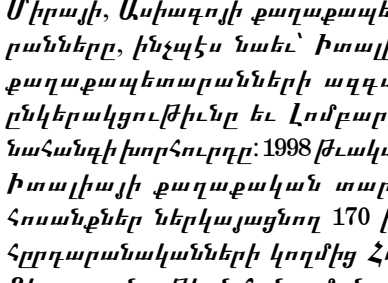
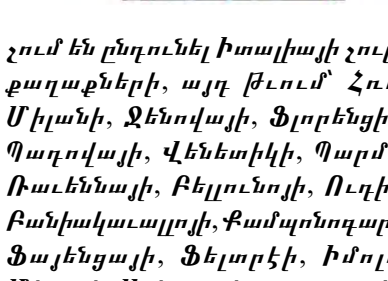

Վահէ Վարդանեան, Ռուբէն Թիմոտեան, Սիբել Էմիլիանօ եւ Հայր Լորենցօ

կան Բորիս Սահակեանին է յանձնւել Բարի քաղաքի իշխանութիւնների կողմից Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման մասին որոշման նախագիծը, որն արդէն հաստատւել է քաղաքապետարանի աւագանու կողմից եւ մօտ ապագայում պէտք է վաւերացի նախագահական խորհրդի կողմից: Այս առիթով Բարի քաղաքում Թուրքիայի հիւպատոսութիւնը քաղաքապետին բողոքի նոտա է ներկայացրել, որից յետոյ համացանցում տեղ են գտել այս որոշման քննարկմանն ու մեկնաբանութեանը վերաբերող բազմաթիւ նիւթեր, որոնցում քիչ չեն բազմաթիւ բանավէճերը:

Բարիի քաղաքապետ Միքելէ Էմիլիանօյն ուղղւած այն հարցին, թէ արդեօք տեղական կառավարման մարմինները չունեն իրենց քաղաքացիներին մտահոգող աւելի կարեւոր խնդիրներ, քաղաքապետը պատասխանել է, որ աւելի կարեւոր հարց չկայ, քան մէկուկէս միլիոն մարդկանց սպանող միայն այն բանի համար, որ նրանք ազգութեամբ հայ էին:

Ինչպէս հարցրել է իտալական «Լա Ռեպուբլիկա» թերթի փետրւարի 2-ի համարում տեղագրւած, «Բարիի քաղաքապետարան. Հայոց Յեղասպանութիւնը տեղի է ունեցել Թուրքիան հիմա փոխվրէժով սպառնում է» վերնագիրը կրող յղւածը (հեղինակներ՝ Սերենա Ռուսսօ եւ Վինչենցօ Քիււմարո) Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման լուրն առնելուն պէս՝ Իտալիայում Թուրքիայի դեսպան Հակիբ Ակիլը Բարիի քաղաքապետին նամակ է յղել՝ խորհուրդ տալով յետաձգել որոշման ընդունումը, որպէսզի թուրք-իտալական հիասքանչ յարաբերութիւնները չխաթարւեն: Գիււանագիտական բախումը հասունացել է այն աստիճանի, որ Թուրքիայի դեսպանը Բարիի քաղաքապետին խորհուրդ է տալիս չգործել այնպէս, ինչպէս դա անում են հայ համայնքի ներկայացուցիչները, որոնք փոխանակ իրենց ուժերը կենտրոնացնելու հնարաւոր դէպքերի իրականութեան գիտական ուսումնասիրութիւնների պարզաբանմանը՝ նախընտրում են որդեգրել որոշ քաղաքական ատեանների նախասիրութիւնը, որոնք յոյս ունեն ընտրապայքարի շրջանում ձայներ շահել: Մինչ այս

ՀՀ Գիտութիւնների ազգ. ակադեմիայի Լեզի ինստիտուտը եւ սիրիահայ մանկավարժները համագործակցում են

Երեւան, լրատուական ցանց - Հայաստանի Գիտութիւնների ազգային ակադեմիայի (ԳԱԱ) Տեղեկատուական-վերլուծական կենտրոնից յայտնել են, որ ՀՀ ԳԱԱ Հ. Աճառեանի անվան լեզուի ինստիտուտը, Հայաստանի Սփիւռքի նախարարութեան աջակցութեամբ, սկսել է ուսումնասիրել սիրիահայ համայնքի լեզվական վիճակը:

Ինստիտուտի արեւմտահայերէնի նորարաց բաժինը նպատակ ունի դիտարկել արեւմտահայերէնի գործածուած իւրաքանչիւր իրողութիւնները՝ արտերկրի հայկական տարբեր հա-

մայնքներում, վեր հանել լեզուի զարգացման միտումները, նպաստել արեւմտահայերէնի կանոնակարգմանը, պահպանմանն ու զարգացմանը: Վերջերս Լեզուի ինստիտուտում սիրիահայ մանկավարժների հետ տեղի ունեցած հանդիպման ընթացքում կողմերը համաձայնել են, որ մանկավարժները կաջակցեն Լեզուի ինստիտուտին՝ արդի արեւմտահայերէնի ուսումնասիրութեանը, իսկ ինստիտուտը մանկավարժներին կը ցուցաբերի գիտա-մեթոդական եւ լեզվական հարցերին առնչուող տարբեր թօսանդակութիւն:

Երեւանի «Մեր Սկրպչեան» արտիստական թատրոնում բեմադրւեց «Հայ ենք մենք» ներկայացումը

ՀՀ Սփիւռքի նախարարութեան նախաձեռնութեամբ Լիբանանի Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցու «Սուրբ Խաչ-Հարպոյեան» վարժարանի աշակերտներից բաղկացած թատերախումբի կողմից Երեւանի «Մեր Սկրպչեան» արտիստական թատ-

վեցերորդ փուլի մասնակիցներ, ՀՀ Սփիւռքի նախարարութեան աշխատակիցներ:

Ողջունի խօսքով հանդէս եկաւ Լիբանանի Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցու «Սուրբ Խաչ-Հարպոյեան» վարժարանի տնօրէն Ռիտա Պոյա-

րոնում բեմադրւեց «Հայ ենք մենք» ներկայացումը:

Թատերախումբը մասնակցում էր նաեւ «Արի տուն» ծրագրի վեցերորդ փուլին եւ հիւրընկալւել էր Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցու Երեւանի հիւրասրահը:

Ներկայացումը երեք անգամ բեմադրւել է Բէյրութում, այն ներկայացնում է սփիւռքահայ երիտասարդի եւ երեւանցի աղջկայ սիրոյ խորհրդանշական պատմութիւն, որը երջանիկ աւարտ է ունենում եւ նրանք վառում են մի նոր հայեցի օջախ:

Ներկայացումը եկել էին դիտելու Հայաստանում գտնուող սիրահայեր, «Արի տուն» ծրագրի

ճանր: ՀՀ Սփիւռքի նախարարութեան Համահայկական ծրագրերի վարչութեան պետ Ատոմ Մխիթարեանը բարձր գնահատեց այն ներկայացումը եւ խմբի գործունէութիւնը, ովքեր Սփիւռքում վառ են պահում հայ մշակոյթի ջահը: Նա վստահութիւն յայտնեց, որ թատերախումբը յաջողութեամբ է շարունակելու իր գործունէութիւնը՝ պահպանելով ու զարգացնելով հայ թատերական արեստը՝ Լիբանանում:

Հայաստանի Հանրապետութեան Սփիւռքի նախարար Ռաիսա Գալստիան

թեան պատ» կոչւող տեղում:

Հայկական Հարցի ու Յեղասպանութեան համընդհանուր ճանաչման ու դատապարտման անդհաճատելի վստակ համար նրան շնորհւել է «Ճշմարիտ» հայերի համար» կոչումը: 1995 թւականին Ծիծեռնակաբերդի տարածքում Յեղասպանութեան թանգարանի տնօրէն Լաւրենտի Բարսեղեանի եւ Իտալիայում Հայերի համար ճշմարիտների կոմիտէի նախագահ, ՀՀ պատուոյ հիւպատոս Պիեղրօ Քուլուրեանի անմիջական ջանքերով ստեղծւեց ճշմարիտների այգին: 2008 թւականի հոկտեմբերի 5-ին Պաղովպոյում հանդիսաւոր արարողութեամբ բացւեց Աշխարհի ճշմարիտների այգին, որտեղ յիշատակուած են նաեւ Հայոց Յեղասպանութեան զոհերը:

Ի դէպ, Իտալիայում մեծ համբաւ է վայելում հայագիտական արդի, (Շար. 8-րդ էջում)

RASSEGNA del 11Settembre _ ALIK

<http://alikonline.ir/hy/news/social/item/777->

[-%D5%B0%D5%A1%D6%80%D6%81%D5%A1%D5%A6%D6%80%D5%B8%D5%B5%D6%81-%D5%AB%D5%BF%D5%A1%D5%AC%D5%A1%D5%B0%D5%A1%D5%B5-%D5%B0%D5%A1%D5%B4%D5%A1%D5%B5%D5%B6%D6%84%D5%AB%D6%81-%D5%B6%D5%B8%D6%80%D5%B8%D5%B5%D5%A9%D5%B6%D5%A5%D6%80%D5%9D-%D5%B3%D6%80%D5%BF-%D5%BE-%D5%BE%D5%A1%D6%80%D5%A4%D5%A1%D5%B6%D5%A5%D5%A1%D5%B6%D5%AB-%D5%A1%D5%BD%D5%B8%D6%82%D5%AC%D5%AB%D5%BD%D5%B8%D5%BE](http://alikonline.ir/hy/news/social/item/777-%D5%B0%D5%A1%D6%80%D6%81%D5%A1%D5%A6%D6%80%D5%B8%D5%B5%D6%81-%D5%AB%D5%BF%D5%A1%D5%AC%D5%A1%D5%B0%D5%A1%D5%B5-%D5%B0%D5%A1%D5%B4%D5%A1%D5%B5%D5%B6%D6%84%D5%AB%D6%81-%D5%B6%D5%B8%D6%80%D5%B8%D5%B5%D5%A9%D5%B6%D5%A5%D6%80%D5%9D-%D5%B3%D6%80%D5%BF-%D5%BE-%D5%BE%D5%A1%D6%80%D5%A4%D5%A1%D5%B6%D5%A5%D5%A1%D5%B6%D5%AB-%D5%A1%D5%BD%D5%B8%D6%82%D5%AC%D5%AB%D5%BD%D5%B8%D5%BE)

ՀԱՐՑԱԶՐՈՅՑ - Իտալահայ համայնքից Նորոյթներ՝ ճրտ. Վ. Վարդանեանի ասուլիսով Չորեքշաբթի, 11 Սեպտեմբերի 2013 07:10

Ոչ-հեռու անցելով «Ալիք»-ը նիւթեր է յանձնել յարգելի ընթերցողների ուշադրութեան իտալահայ համայնքի վերաբերեալ, ի մասնաւորի այնտեղ աշխատող «Չատիկ» կենտրոնի (կայքէջ) ուղղութեամբ, որի պատասխանատուն է հռոմաբնակ իրանահայ ճրտ. Վահէ Վարդանեանը: Իր թեիրանում գտնւելու առիթով ունեցանք նորոյթներով յագեցած հարցազրոյց, որը ներկայացնում ենք ստորեւ:

Ոչ-հեռու անցելով «Ալիք»-ը նիւթեր է յանձնել յարգելի ընթերցողների ուշադրութեան իտալահայ համայնքի վերաբերեալ, ի մասնաւորի այնտեղ աշխատող «Չատիկ» կենտրոնի (կայքէջ) ուղղութեամբ, որի պատասխանատուն է հռոմաբնակ իրանահայ ճրտ. Վահէ Վարդանեանը: Իր թեիրանում գտնւելու առիթով ունեցանք նորոյթներով յագեցած հարցազրոյց, որը ներկայացնում ենք ստորեւ:

Յ.- Յարգելի պրն. Վարդանեսան, անցեալ տարի իտալացի մասնագետ-ճարտարապետների հետ հրան հրակիրուել-այցելելուց յետոյ, որին անդրադարձել ենք ժամանակին, ի՞նչ նորութիւն ունէք այս անգամ՝ մեզ համար:

Պ.- Ընտրականութեամբ՝ ներկայ առիթի համար, պիտի յիշատակել, որ 2012 թ. յունւարի 25-ին տեղի ունեցաւ պաշտօնական հանդիպում-արարողութիւն՝ մասնակցութեամբ իտալահայ մշակութա-բարեկամական միութիւնների, «Չատիկ» կենտրոնի, Իտալիայի հարաւում գտնուող Կազզամասիմա քաղաքի քաղաքապետ Դոմենիսօ Բինարդիի եւ Նոյն քաղաքի մշակութային կցորդ Ֆրանչեսկօ Լարիչչիայի: Այս արարողութիւնը կայացաւ ծագումով իրանահայ, Պոլսում ծնւած եւ Իտալիայում ապրած ու ստեղծագործած հռչակաւոր բանաստեղծ Յրանտ Նազարեանցի մահւան 50-ամեակի առիթով: Նա 1956 թ. ներկայացւեց Նոբելեան մրցանակին՝ Իտալիայի կողմից, սակայն ընթացք չստացաւ՝ լինելով Պոլսում ծնւած իրանահայ: Յիշատակենք, որ խորհրդային տարիներում Յրանտին մերժում էր նաեւ սովետահայ գրաքննադատութիւնը՝ նրա «սիմուլիկ» դպրոցին պատկանելու համար. իսկ «սիմուլիկ» գրական- գեղարւեստական դպրոցը այդ երկար ու ձիգ տարիներում հաւասար էր... Ֆաշիզմին: Բարեբախտաբար, վերջերս կրկին «յայտնաբերել» է նա երեւանում եւ լոյս տեսել՝ Իւրի (Երւանդ) Խաչատրեանի ջանադրութեամբ:

«ՆՈՒԱՆ ԱՊԱՐՏԵԳ»-ՈՒՆ

Յ.- Աւելին բացատրէք այս ուղղութեամբ:

Պ.- Այդ հանդիպում-արարողութեանը ներկայ էին նաեւ քաղաքացիներ՝ կուսակցութեանց ներկայացուցիչներ, ՀՀ հիւպատոսական ներկայացուցիչ Պիեդրօ Քուչուքեանը, Իտալիայի հայկական հաստատութեան ներկայացուցիչ պրոֆ. Պայքար Սիւսպեանսն ու ես՝ որպէս

«Չատիկ»

Կենտրոնի

Ներկայացուցիչ:

եռագոյն դրօշի յանձնումով (Հայաստանի Հանրապետութեան)՝ մեկնարկեց քաղաքապետարանի շէնքի մօտակայքում կառուցւած Հրանտ Նազարեանցի յուշակոթողի բացումը: Քաղաքացիներն ու նրան մօտկից ճանաչողները ելոյթներ ունեցան այդ մեծ բանաստեղծի՝ վերաբերմունքի, կեցածքի եւ սովորութիւնների վերաբերեալ: Համաձայն նրանց՝ մի օր ողջ իտալացիների սիրոյն ու յարգանքին արժանացած այդ քերթողը կեանքի վերջին տարիներում բնակւում էր... գետնափորային նկուղում, լոյսի համար օգտւում ձիթածրագից, ապրում ցնցոտիների մէջ՝ մոռացւած ու լքւած: Հետագայում Իտալիայի պետութիւնը երկու Նամակադրոշմ է տպագրել նրա գունաւոր նկարով:

3.- Ի՞նչ կասէիք Իտալիայի կողմից Յեղասպանութեան ճանաչման ուղղութեամբ տարւելիք աշխատանքների մասին:

Պ.- Այս հարցի պատասխանը վերադառնում է տարիներ առաջւայ իրողութիւններին: Ըստ Արա Չարեանի, որի նկիւք «Ալիք»-ը լոյս է ընծայել վերջերս, Հայաստանը երախտապարտ է Իտալիայի խիզախ զաւակ Ջիակոմո Գորինիին, որը Հայոց Մեծ Եղեռնի տարիներում Տրապիզոնում հիւպատոսն էր Իտալիայի եւ Երիտթուրքերի կազմակերպած զանգւածային բռնագաղթերի եւ սպանդի ականատեսը: Այդ օրերում Ջիակոմո Գորինին ստիպւած (քաղաքական պատճառներով)՝ վերադառնում է հայրենիք եւ տեղի «Իլ Մեսաջերօ» թերթին յանձնում Յեղասպանութեան մասին իր տեսած մանրամասն տեղեկութիւններն ու նկարագրութիւնները: 1918 թ. լոյս է տեսնում նրա վկայութիւնների «Մեմորիալէ» վերտառութեամբ հատորը, որը հիմք դարձաւ Սելրի, Ժնեւի ու Լօզանի պայմանագրերի խմբագրման ժամանակ...:

Իտալիայի ժամանակի հանրապետութեան նախագահը, Վ. Վարդանեանի նորաոճ պատկերում ճամակադրոշմի թողարկման նպատակով

Այսօր, փաստօրէն, Յեղասպանութեան ճանաչման

պաշտօնական որոշում են ընդունել Իտալիայի շուրջ 40 քաղաքների, այդ թւում՝ Յոմի, Միլանի, Ջենովայի, Ֆլորենցիայի, Պադովայի, Ռաւենայի, Բելլունոյի, Ուդինէի, Պադովայի, Վենետիկի, Բանիակաւալլոյի, Կամպոնոգարայի, Ֆայենցայի, Ֆելտրէի, Իմոլայի, Միրայի, Ասիագոյի քաղաքապետարանները, ինչպէս նաեւ՝ Իտալիայի քաղաքապետարանների ազգ. ընկերակցութիւնը եւ Լոմբարդիա նահանգի խորհուրդը: 1998 թ. Իտալիայի տարբեր հոսանքներ ներկայացնող 170 խորհրդարանականների կողմից Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման առաջարկ է ներկայացւել Իտալիայի խորհրդարանին: 2000 թ. Պատգ. խորհուրդը ակնառու

մեծամասնությամբ բանաձեւ է ընդունել Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման վերաբերեալ: Ուստի՝ խորհրդարանական կառոյցներ հտալիայում, ինչպէս նաեւ պետական վարչակազմեր ու քաղաքապետարաններ, ճանաչել են 1915 թ. Մեծ Յեղասպանութեան անշրջանցելի եւ անժխտելի իրողութիւնը:

Մեր միջոցով,- հայութեան եւ հտալիայի բարեկամութեան միութիւն եւ ուրիշ կառոյցներ ու անհատներ,- տարած աշխատանքների բերումով՝ Յեղասպանութեան պաշտօնապէս ճանաչումից բացի՝ որոշել է մշակութային ազգային փոխադարձ յարաբերութիւնների աճման ու զարգացման ի նպաստ՝ Կազգամասիմա քաղաքում, յարատեւ եւ յատկապէս գործնական առումով՝ ի խնդիր ժամանակին հտալիա գաղթած հայութեան պատմական յիշողութեան պահպանման եւ իբրեւ խաղաղութեան ու բարեկամութեան խորհրդանիշի՝ քաղաքում տեղադրւի մի սիմուլ, որը կոչւելու է «Նռան պարտեզ»:

Սոյն պրոյեկտի իրականացման համար առաջարկւել է, որ ես, իբրեւ ճարտարապետ, քաղաքապետարանին ներկայացնեմ մի նախագիծ:

Յ.- Մի քիչ բացատրութիւն տւէք «Նռան պարտեզ»-ի վերաբերեալ:
Պ.- Հա՛, չմոռանամ յիշատակել, որ Հրանտ Նազարեանցի յիշատակի յաւերժացման համար՝ ի նկատի է առնւել, Նոյնպէս իրանահայ, հռչակաւոր բանաստեղծ Վարանդի «Ներքող քերթողական» քանդակը, որը ժամանակին գրւել է նրա մահւան 50-ամեակի առիթով եւ այսպէս էլ կոչւել է՝ Da Varand a Hrand, alla sua 50 anniversario:
«Նռան պարտեզ»-ի համար ի նկատի է առնւել Արարատ լեռը յիշեցնող մի ֆորմ՝ պարտեզի կենտրոնում: «Նռան պարտեզ»-ի մէջ լինելու են զանազան սիմուլներ, որոնք ցուցադրելու են՝ ազգային մշակոյթն ու պատմական արմատները:
Նռնենին ընտրւել է որպէս մի վաղեմի սիմուլ, որն ընդունւած է եղել բոլոր կրօնների կողմից, ուրեմն՝ համարուում է գլխաւոր խորհրդանիշ: Կան քարե սեւ բոլորակներ՝ կոթողի վրայ, որոնց վրայ քանդակւած են Նռներ՝ կարմիրով: Կան 12 լուսարձակներ՝ դրա ծաւալուն մակերեւոյթում, պարտեզի կենտրոնի մէջ, դրանց դեղին լոյսը յատակի սպիտակին ձուլւելիս՝ յիշեցնում է Մասիս սարն ու դրա ձիւնը, ինչու չէ նաեւ յաւերժական կրակը հայութեան՝ ճիծեռնա-կաբերդի պէս: Կրկնութիւնից հեռու մնալու համար՝ աշխատել ենք կիրարկել Նոր շունչ ստեղծող տարրեր՝ կրակ, Նուռ եւ բանաստեղծութիւն, լեռ ու այլ խորհրդանիշեր եւ սիմուլներ: Ծնորհակալութիւն ենք յայտնում Ձեզ, պրն. Վարդանեան եւ յուսով ենք՝ միշտ յաջող լինէք Ձեր գործունեութեան մէջ՝ Ձեր համա-կիրների հետ:

Թղթակից

- **հտայահայ**
- **«Չատիկ» կենտրոն**
- **Վահէ Վարդանեան**
- **հարցազոյց**
- **իրանահայ,**
- **հտալիա**
- **Նորէլեան մրգանակ**

Հարակից Նյութեր

ՄԵՐ ԱՐԺԵՔՆԵՐԸ - Հրանտ Նազարեանց. լուսաւոր քանաստեղծը (Շար. 4 եւ վերջ)

Ուղիղ երկու ամիս անց, 1913 թականի ապրիլի 24-ին, Բարիից գրած մի նամակում Հրանտ Նազարեանցը պատմում է իր մեկնումի ու անցած ճանապարհի մասին: Մինչեւ Բարի հասնելը՝ լինում է Յունաստանում («Գացի ծնրադրելու Հին Հելլադայի ակերակներուն առջեւ»), լինում է Կորֆու կղզում («անցայ Կորֆուի մենաւոր դղեակներուն մէջէն»), այցելում է Իտալիայի Բարի, Բոլոնիա, Միլան եւ այլ քաղաքներ:

ՄԵՐ ԱՐԺԵՔՆԵՐԸ - Հրանտ Նազարեանց. լուսաւոր քանաստեղծը (Շար. 3)

Հրանտ Նազարեանցի այս տարիների քանաստեղծութիւնները ընդգծւածօրէն սիմուլիստական են: Երոպական գրականութեան մէջ սիմուլիզմը թեպէտեւ շարունակում էր տեւել, բայց ակնյայտօրէն արդէն տեղի էր տալիս գրական նոր մտածողութեան առաջ. Իտալիայում՝ Մարինետտին եւ ապագայապաշտ արւեստը՝ առհասարակ, Ֆրանսիայում՝ Գիոմ Ապոլիները, Անգլիայում՝ Էլիոթը... Դեռեւս չյստակւած ու չամբողջացած գրական հոսանքների հեռաւոր արձագանգը, այնուամենայնիւ, հասնում էր հայ գրականութեանը:

Իտալիայում յայտնաբերւել է Օրսոն Վելզի կորած համարող համր ֆիլմը

«Չափազանց շատ Ջոնսոն» համր ֆիլմը յայտնաբերւել է արկղում՝ Պորդենոնէ քաղաքում: «Այս ֆիլմը ցոյց է տալիս, որ Վելզն անելի երիտասարդ է, քան դուք կարծում էիք: Եւ պարզւում է, որ

արդեն 20 տարեկանում նա ցուցադրել է իր տաղանդը եւ բարձր վարպետութիւնը»,- ասել է արխիւի աշխատակիցը:

[ՄԵՐ ԱՐԺԷՔՆԵՐԸ - Յրանտ Նազարեանց. լուսաւոր քանաստեղծը \(Շար. 2\)](#)

Պոլսահայ գրական կեանքի վերելքի տարիներն են: Մեծարեցին հաշւած ամիսներ են մնացել ապրելու: Եղիա Տեմիրճիպաշեանին՝ Նոյնպէս: «Ներաշխարհը» արդէն գրած է: Գրիգոր Չոիրապը իր մեծ ընթացքի մէջ է, Ատոմ Եարճանեանը (Սիամանթօ) եւ Դանիէլ Վարուժանը իրենց մեծ վերելքի ճանապարհին են: Ռուբէն Չիլինկիրեանը դեռեւս ուսանող է Լօզանում: Եւ դեռ շատ-շատերը՝ գրողներ, քանաստեղծներ, թարգմանիչներ՝ Երանդ Օսեանից մինչեւ Թլկատինցի, Արտաշէս Յարութիւնեանից մինչեւ Գեղամ Բարսեղեան, Վահան Թեքեանից մինչեւ շատերը...

[ՄԵՐ ԱՐԺԷՔՆԵՐԸ - Յրանտ Նազարեանց. լուսաւոր քանաստեղծը \(Շար. 1\)](#)

Քսաներորդ դարի առաջին տասնամեակի հայ գրական մամուլի եւ զանազան հանդեսների ու պարբերականների էջերում սփռւած են բազմաթիւ ստեղծագործութիւններ ու թարգմանութիւններ, որոնք այսօր էլ արժանի են ճանաչւելու եւ կարդացւելու, մամուլի էջերում են մնացել տասնեակ հեղինակներ, որոնց արձակ կամ չափածոյ ստեղծագործութիւնները այսօր էլ արժանի են առանձին գրքով հրատարակւելու:

“Melograna” antico credo tra i popoli ariani

«ՆՈՒՂ»

(Հին արիացիների հաւատալիքների մէջ)

Նռնենին, որ բուսկան աշխարհի սիմուլն է, խորհրդանիշն է բնութեան խղճի, ինչպէս մայր Երկիրը: Նռնենին (նռան ծառը), որ միշտ կանաչ է եղել, հասկացւում էր իբրեւ հոգու յաւերժութեան գաղտնիքներից մէկը: Երբ բարի աղօթքներ էին կարդում սուրբ հիւսւածքեղէն կամ զգեստ հագած մանկան համար՝ նռան հատիկներ էին շաղ տալիս նրա վրայ: Այս կանաչ ծառը նախնական մարդու մօտ վերածել էր երկար կեանք նւիրաբերողի: Նրա հիւթը յաւերժութեան դեղ կամ յաւետ կեանքի շարունակումն է: Դա համարւում է սրբազան ծառերից: Կարողութիւն բերող յատկութիւն ունէր, «երիտասարդացնող» դեղի նման առաջարկւում էր տարեցներին, նոյնիսկ սիմուլն էր՝ անհամութեան:

Նուռը ամենասուրբ պտուղներից է ու յիշատակւում է նոյնիսկ Թորայի մէջ:

Յունական դիւցաբանութեան մէջ եւս նուռը պտղաբերութեան ու առատութեան սիմուլ է:

Արիացիները իրենց մեհեան-կրակարանների մօտ նռան ծառ էին տնկում: Նուռի մուգ գոյնը ներկայացնում է բուռն բերքութարիք եւ խորհրդանիշն է յղութեան՝ Անահիտ աստուածուհու:

Մուգ կանաչ գոյնի տերեւների ու նաեւ իր գոյնի, ձեւի եւ ծաղկի պատճառներով, որ նման է կրակարանի՝ մշտ եղել է պաշտամունքի առարկայ:

Նուռը նմանապէս խորհրդանշում է կնոջ կուրծքը, ծննդաբերութիւն ու սիմուլն է ուրախութեան:

Varand .

انار

(در باورهاي ملل كهن آريائي)

درخت انار كه مظهر جهان گياهي است، نماد رحم طبيعت است درست به سان ما در زمين. درخت انار را كه هميشه سبز بود چون رمزي از جاودا روح در نظر مي گرفتند، هنگاميكه دعاهاي خير را براي كودكي كه پيرا و رشته مقدس پوشيده است مي خواندند، دانه هاي انار بر او مي افشان اين درخت سبز نزد انسان اوليه به يك اعطا كننده طول عمر بدل شده . آن داروي جاودانگي يا تداوم زندگي جاويد است. آن در زمره درختان م است. تاثير نير و زائي داشت، آنرا همچون داروي جوان كننده براي سالخوردگان مي پنداشتند و حتي نماد ناميرائي بود . انار از مقدس ترين ميوه هاست، و حتي در تورات هم از آن ياد شده است.

در اساطير يونان نيز انار مظهر باروري و فراواني است. آريايها در نزديكي آتشكدهاي خود درخت انار مي كاشتند. پُردانگي نماينده برکت و باروري و نمادي است از باروري آناهيتا . به لحاظ رنگ سبز تند و برگهايش و نيز براي رنگ و شكل غنچه و گل كه شبیه آتشدان است، هميشه تقديس مي شده است. انار همچنين نماد سيد زن، زادن و توليد مثل بوده است. انار نماد شادي و زايش است. □

The pomegranate is the symbol of Armenia and represents fertility

The pomegranate is the symbol of Armenia and represents fertility, abundance and marriage. One ancient custom widely accepted in ancient Armenia was performed at weddings. A bride was given a pomegranate fruit, which she threw against a wall, breaking it into pieces. Scattered pomegranate seeds ensured the bride future children

Pomegranate was also the symbol of fertility in ancient Persian culture [citation needed] In Persian mythology, Isfandiyar eats a pomegranate and becomes invincible. In the Greco-Persian Wars, Herodotus mentions golden pomegranates adorning the spears of warriors in the phalanx. Even in today's Iran, pomegranate may imply love and fertility.

In Nowroz (haftseen) spread contains a pomegranate fruit with coins inserted as a symbol for prosperity, longevity and good health in the New Year . The pomegranate tree and its fruit have special significance in Zoroastrian rituals and ancient health practices

Pomegranates were known in Ancient Israel as the fruits which the scouts brought to Moses to demonstrate the fertility of the "promised land".The pomegranate appeared on the ancient coins of Judea.

Ancient Egyptians regarded the pomegranate as a symbol of prosperity and ambition

Although the pomegranate was mentioned in the Ancient Greek mythology, it is widespread use to decorate buildings, coins, clothing and more, many places named after it. Since the Greek mythology to modern Greece, the pomegranate symbolizes marriage, fertility, life and death. Hera, queen of Olympus, usually depicted holding a pomegranate in her hand, and often with a crown shaped as the pomegranate crown. In marriage ceremonies, when entering a new house, it is customary to throw a pomegranate on the floor as a talisman for good luck, abundance and [fertility](#).an archaic cultic image of Athena Nike, it is attested that the simple statue held a pomegranate in the right hand and a helmet in the left. The helmet undoubtedly refers to the "palladium" aspect. The pomegranate belongs to her as an attribute of mature womanhood. Even without reflecting on the mythological background, the meaning of this statue can be explicated: through it Athena is characterized as a guardian of human and vegetative fecundity.

Annette Melikian

L-A- 2 Sett 2013

l'immagine con la cartolina ed il primo annullo filatelico della storia delle poste italiane dedicato ad un personaggio armeno Hrand Nazariantz

vartanian 2009@gmail.com

Partecipano alla promozione della proposta :

- **Graziella Falconi, presidente**

dell'Associazione di amicizia Italo Armena- ZATIK

www.zatik.com / zatic@zatic.com

- **Loretta Caponi, presidente**

dell'associazione delle comunità straniere d'Italia- FORUM

<http://www.forumcomunitastraniere.it> / forumcom@hotmail.com

- Hanno contribuito per le ricerche :

Varand Sukias Curkjian. Poeta e giornalista armano dell'Iran

<http://varand.blogspot.com/>

Claudia Scelzo – Associazione Forum

Annette Melikian; Pubblicista . armena dell'Iran

Enrica Baldi, responsabile artistica e scientifica di "tenera mente - onlus"

Anahid Hovsepian

Anna Santoliquido , Pres. Mov. Int. " Donne e Poesia"

Comune di Casamassima proposta per il "Giardino di Melograni" "باغچه انار" صلح و دوستی برای شهر کازاماسیما Հարաբյակություններ Tehran - Iran - 10 / 08 / 2013		
offerta dai progettisti per la Pace e Amicizia :		
1	Dr. Arch- Vahè Massihi Vartanian	
2	Arch.tta Mehrnaz Vosoughi	
3	Arch. Alireza Farsayi	
4	Ing. Khashayar Azizi	

Partecipano alla promozione della proposta :

- **Graziella Falconi, presidente**

dell'Associazione di amicizia Italo Armena- ZATIK

www.zatik.com / zatic@zatic.com

- **Loretta Caponi, presidente**

dell'associazione delle comunità straniere d'Italia- FORUM

<http://www.forumcomunitastraniere.it> / forumcom@hotmail.com

- Hanno contribuito per le ricerche :

Varand Sukias Curkjian. Poeta e giornalista armeno dell'Iran

<http://varand.blogspot.com/>

Claudia Scelzo – Associazione Forum

Annette Melikian; Pubblicista . armena dell'Iran

Enrica Baldi, responsabile artistica e scientifica di "tenera mente - onlus"

Anahid Hovsepian

Anna Santoliquido , Pres. Mov. Int. " Donne e Poesia "

Comune di Casamassima proposta per il "Giardino di Melograni" "باغچه انار" . صلح و دوستی برای شهر کازاماسیما Երևի պարտեզ Tehran - Iran - 10 ր 06/ 2013		
offerta dai progettisti per la Pace e Amicizia :		
1	Dr. Arch- Vahè Massihi Vartanian	
2	Arch.tta Mehrnaz Vosoughi	
3	Arch. Alireza Farsayi	
4	Ing. Khashayar Azizi	